

7-61

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՊ
ՅԵՐԱԿԱՆ

140
1985



ՀՈՒՆԵՎՅՈՒՆ

3
1985



17.977

ვიხეილ სერგის ძე გორბაჩოვი

ვიხეილ სერგის ძე გორბაჩოვი დაიბადა 1931 წლის 2 მარტს სტავროპოლის მხარის კრასნოვარდისკის რაიონის სოფელ პრივოლნოეში, გლეხის ოჯახში.

მალე 1941-1945 წლების დიდი სამამულო ომის შემდეგ, 15 წლისამ, დაიწყო შრომითი საქმიანობა. მუშაობდა მანქანა-ტრაქტორთა სადგურის მექანიზატორად. 1952 წელს შევიდა სკკპ რიგებში. 1955 წელს დაამთავრა შოსკოვის მ. ვ. ლომონოსოვის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (იურიდიული ფაკულტეტი), ხოლო 1967 წელს — სტავროპოლის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი და მიიღო სწავლული აგრონომ-ეკონომისტის სპეციალობა.

1955 წლიდან მ. ს. გორბაჩოვი კომკავშირულ და პარტიულ სამუშაოზეა. მუშაობს სტავროპოლის მხარეში: ალკ სტავროპოლის საქალაქო კომიტეტის პირველ მდივნად, კომკავშირის სამხარეო კომიტეტის პროპაგანდისა და აგიტაციის განყოფილების გამგის მოადგილედ, ხოლო შემდეგ — მეორე და პირველ მდივნად.

1962 წლის მარტში მ. ს. გორბაჩოვი დააწინაურეს სტავროპოლის კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების ტერიტორიულ-საწარმოო სამმართველოს პარტორგად, ხოლო ამავე წლის დეკემბერში დაამტკიცეს სკკპ სამხარეო კომიტეტის პარტიული ორგანოების განყოფილების გამგედ.

1966 წლის სექტემბერში იგი აირჩიეს პარტიის სტავროპოლის საქალაქო კომიტეტის პირველ მდივნად. 1968 წლის აგვისტოდან მ. ს. გორბაჩოვი მუშაობს სკკპ სტავროპოლის სამხარეო კომიტეტის მეორე მდივნად, ხოლო 1970 წლის აპრილში აირჩიეს პირველ მდივნად.

მ. ს. გორბაჩოვი სკკპ ცენტრალური კომიტეტის წევრია 1971 წლიდან. იყო პარტიის XXII, XXIV, XXV და XXVI ყრილობების დელეგატი. 1978 წელს აირჩიეს სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მდივნად, 1979 წელს — სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატად. 1980 წლის ოქტომბერში მ. ს. გორბაჩოვი სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატობიდან გადაყვანილ იქნა პოლიტბიუროს წევრად, არის სსრ კავშირის მე-11 მოწვევითა უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, კავშირის საბჭოს საგარეო საქმეთა კომისიის თავმჯდომარე, რუსეთის სსრ მე-10-11 მოწვევითა უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი.

ვიხეილ სერგის ძე გორბაჩოვი კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს თვალსაჩინო მოღვაწეა. ყველა პოსტზე, რომლებზეც მისთვის პარტიას მიუხედავად, შრომობს მისთვის ჩვეული ინიციატივით, ენერჯიკითა და თავდადებით, თავის ცოდნას, დიდ გამოცდილებასა და ორგანიზატორულ ნიჭს ახმარს პარტიის პოლიტიკის განხორციელებას, უანგაროდ ემსახურება ლენინის დიად საქმეს, მშრომელი ხალხის ინტერესებს.

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს წინაშე გაწეული ღვაწლისათვის მ. ს. გორბაჩოვი დაჯილდოებულია სამი ლენინის ორდენით, ოქტომბრის რევოლუციის, შრომის წითელი დროშის, „საპატიო ნიშნის“ ორდენებითა და მედლებით.

საქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. სახ. რესპუბ.
ზიგლინო თეძაბა

საინფორმაციო ცნობა



საგჭიოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი

1985 წლის 11 მარტს გაიმართა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის რიგგარეშე პლენუმი.

ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს დაავლებით პლენუმში გასსსსს სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრმა, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა აშს. შ. ს. გორბანოვმა.

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის, კ. უ. ჩერნენკოს გარდაცვალებასთან დაკავშირებით პლენუმის მონაწილეებმა წუთიერი სამგლოვო დუმილით სცეს პატივი კონსტანტინე უსტინის ძე ჩერნენკოს სსოვანს.

პლენუმმა აღნიშნა, რომ საბჭოთა კავშირის კომუნისტურმა პარტიამ, მთელმა საბჭოთა ხალხმა დიდი დანაკარგის განიცადა. გარდაცვალა გამოჩენილი პარტიული და სასოფლო-სამეურნეო მოღვაწე, პარტიოტი და ინტელექტუალი ნაილასი, თანამედვერული მებრძოლი კომუნისტების იდეალების გამარჯვებისა და ქვეყნად მშვიდობის დამკვიდრებისათვის.

კონსტანტინე უსტინის ძე ჩერნენკომ მთელი თავისი სიცოცხლე შეაღწია ლენინური პარტიის საქმეს, საბჭოთა ხალხის ინტერესებს. სადაც უნდა გაეგზავნა პარტიას, იგი ყველგან მისთვის ჩვეული თავდადებათი იბრძოდა სკკპ პოლიტიკის განსრულებისათვის.

დიდ ყურადღებას უთმობდა კონსტანტინე უსტინის ძე ჩერნენკო იმ კუროს თანამედვერულ გატარებას, რომლის მიზანია განვითარებული სოციალიზმის სრულყოფა, ეკონომიკური და სოციალური განვითარების დიდმნიშვნელოვანი ამოცანების გადაწყვეტა, საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობისა და კულტურის დონის ამაღლება, მასების შემოქმედებითი აქტიურობის შემდგომი გაზრდა, იდეოლოგიური მუშაობის გაუმჯობესება, დისციპლინის, კანონიერებისა და წესრიგის განმტკიცება.

კონსტანტინე უსტინის ძე ჩერნენკომ დიდი წვლილი შეიტანა მთელ სოციალისტურ ქვეყნებთან ყოველმხრივი თანამშრომლობის შემდგომ განვითარებას, სოციალისტური ეკონომიკური ინტეგრაციის განსრულებას, სოციალისტური თანამშრომლობის პოზიციების განმტკიცებას. მისი სტრატეგიული მიზანმიმართული და თანამიმდევრული სოციალისტური სხვადასხვა საზოგადოებრივი წყობილების სასოფლო-სამეურნეო მშვიდობიანი თანაარსებობის პრინციპები, საკადრისი პასუხი ექსპლუატაციის მიმართების აგრესიულ წრასებებს, წარბეჭდა და უღალატე ბრძოლა იმპერიალიზმის მიერ თავისი მოწვეული განაღებულ შეიარაღების შეწყვეტისათვის, ბირთვული ომის საფრისის თავიდან აცილებისათვის, სახალისი სამედიო უშიშროების უზრუნველყოფისათვის.

თვალისწინებით უფროსი დროებით კონსტანტინე უსტინის ძე ჩერნენკო ჩვენი კომუნისტური პარტიის უს-

თიანობას, ცენტრალური კომიტეტისა და მისი პოლიტბიუროს საქმიანობის კოლექტიურ სხისათ. იგი მუდამ ისწრაფოდა, რომ პარტიას ყველა დონეზე ეთმობა როგორც შეკრულ, აწყობილ და მებრძოლ ორგანიზმს. მას კომუნისტთა აზრებისა და საქმეების ერთიანობა მიანიდა ყველა ჩვენი წარმატების, ნაკლავანობა დაძლევის საწინდრად, განურხელი წინსვლა-განვითარების საწინდრად.

პლენუმმა ხაზი გაუსვა, რომ ამ გლოვის დღეებში კომუნისტები, მთელი საბჭოთა ხალხი კიდევ უფრო ჰშიდროდ დაიარაღებინა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და მისი პოლიტბიუროს გარშემო. საბჭოთა დაძაბვებით სრულიად საფუძვლიანად რაცენ პარტიის საზოგადოების სტრუქტურულ, წარმართველ ძალად და მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი, თავდადებათი იბრძოლონ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ლენინური სამინაო და საგარეო პოლიტიკის რეალიზაციისათვის.

ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის მონაწილეებმა ღრმა სამშინობი გამოუცხადეს განსვენებულის ოჯახის წევრებს და ასოფლ-ნათესავებს.

ცენტრალური კომიტეტის პლენუმმა განისილა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის არჩევის საკითხი.

პოლიტბიუროს დაავლებით ამ საკითხზე სიტყვა წარმოთქვა პოლიტბიუროს წევრმა აშს. შ. ს. გორბანოვმა. მან შეიტანა წინადადება, აირჩიონ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნად აშს. შ. ს. გორბანოვი.

პლენუმმა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნად ერთსულვნად აირჩია აშს. შ. ს. გორბანოვი.

შემდეგ პლენუმზე გამოვიდა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი აშს. შ. ს. გორბანოვი. მან უღრმესი მადლობა მოახსენა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის დიდი ნდობისათვის და აღნიშნა, რომ ძალზე კარგად ესმის, რაოდენ დიდი პასუხისმგებლობა ეკისრება ამასთან დაკავშირებით.

აშს. შ. ს. გორბანოვმა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის ადულტემა, რომ ძალ-ღონეს არ დაიშურებს, რათა ერთდულად ემსახუროს ჩვენს პარტიას, ჩვენს ხალხს, დიად ლენინურ საქმეს, რათა განურხლად სოციალისტური სკკპ საპროგრამო მითითებით, უზრუნველყოფილ იქნეს შემკიდრებულობა სსრ კავშირის ეკონომიკური და თავდაცვითი ძლიერების შემდგომი განმტკიცების, საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობის გაუმჯობესების, მშვიდობის დამკვიდრების ამოცანების გადაწყვეტაში, რათა განურხლად სოციალისტური კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სასოფლო-სამეურნეო ლენინური სამინაო და საგარეო პოლიტიკა.

ამით ცენტრალური კომიტეტის პლენუმმა მუშაობა დაამთავრა.

მამარჯონა, ფასტივანო!



ხალმა წელმა ახალ განწყობილებებთან ერთად საზრუნავიც ახალი მოუტანა ჩვენი ქვეყნის ახალგაზრდობას — მომავალი მეგობრული შეხვედრებისათვის მზადების საზრუნავი, გულუხვი მასპინძლისათვის მუდამ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და სასიამოვნო.

1985 წელი საფესტივალო წელია. რამდენიმე თვეც და, ჩვენი ქვეყნის გულში — მოსკოვში ავიგზავნდება მსოფლიოს ახალგაზრდობის ინტერნაციონალური მეგობრობის ჩირაღდნები, მოსკოვი უმასპინძლებს ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა XII მსოფლიო ფესტივალის მონაწილეებს — ჩვენი პლანეტის მოწინავე, პროგრესულად მოაზროვნე ახალგაზრდობას.

ფესტივალისწინა მოსამზადებელ პერიოდს, უკვე რამდენიმე თვეა, ჩვენი ქვეყნის პიონერულ ორგანიზაციებში მართავს სიკეთის პიონერული აქცია „სალუტ, ფესტივალ!“ პიონერები ბევრს ფიქრობენ ახალგაზრდობის დიდ ზეიმზე, რომელიც რამდენიმე თვის შემდეგ მოსკოვში

უნდა ჩატარდეს, სწავლობენ ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა მსოფლიო ფესტივალების ჩატარების ისტორიასა და ტრადიციებს, ხელებიან წინა ფესტივალების დელეგატებს, მათ მასპინძელ ქვეყანაში დაუსწრებლად მოგზაურობენ, საფესტივალო ემბლემების მისეულ ვარიანტებს



საშვიტავალო ემბლემების რაიონული კონკურსის ერთ-ერთი გამარჯვებული — თბილისის 101-ე საშუალო სკოლის VII კლასის დიდაზ ჩხეიძე თავის ნამუშევართან ერთად.

საქართველოს სსრ მ. შ. შ. რ. ა. ი. ცხელიძის სახელობის პიონერული ორგანიზაციის ახალგაზრდა საბჭოთა უნივერსიტეტი
საკაპიტო 2363610

პიონერული ორგანიზაცია

3 მარტი 1985

საქართველოს პიონერული ორგანიზაცია

გვთავაზობენ, საფესტივალო სუვენირებს ამზადებენ...

„ჩემი საჩუქარი XII მსოფლიო ფესტივალს“ — ასე ერქვა პიონერთა თვითნაკეთი ნამუშევრების შიგა სასკოლო და შიგასარაიონო კონკურსებს, რომლებიც ამ ცოტა ხნის წინ ჩატარდა ჩვენი რესპუბლიკის დედაქალაქის ორგანიზაციის რაიონში. კონკურსებმა ბევრი ნიჭიერი და

კეთილი სურვილები უნდა გადასცეს.

საფესტივალო საჩუქრებისათვის აღრიზანდ დიწყო ზრუნვა თბილისის 101-ე სკოლის მარჯვენაფლანგელმა პიონერულმა რაზმულმა. სკოლის შეფი საწარმოს — თბილისის საშენ მასალათა კომბინატის ე. წ. პიონერულ სამქროში ყოველ ოთხშაბათს სკოლის უფროსი პიონერ-

ხელმძღვანელის ც. მოლაშვილის მე-
თაურობით განსაკუთრებული მოწი-
დინებით მუშაობდნენ მეხუთეკლასე-
ლები. მათ მიერ გამომუშავებული
მთელი თანხა, რომელიც მომავალი
ფესტივალის ფონდში გადაირიცხა,
პიონერთა უანგარო და გულწრფე-
ლი საჩუქარია.

მახარაძის რაიონის ნასაკიარლოს,
ნარუჯისა და ურეკის ჩაის, ციტრუ-
სებისა და სანერგე მეურნეობებში
ერთი დამკვერელური დღის განმე-
ლობაში გამომუშავებული მთელი
თანხა — 600 მანეთი უსახსრგრა
ფესტივალის ფონდს შრომითი სემე-
სტრი — 84-ის მონაწილე თბილისის
ორჯონიძის რაიონის სკოლების
250-მა მოსწავლემ. ამავე მიზანს ისა-
ხადდა 2 ოქტომბრის საკავშირო რა-
გიონაზის დამთავრებისთანავე ორ-
განიზებული პიონერთული შაბათო-
ბაც, რომელზედაც ორჯონიძის რა-
იონის პიონერებმა გამოჩრეული შე-
მართებით იზრამეს.

„მთელი მსოფლიოს ბავშვებმა
მშვიდობა უნდა დაეცვათ!“ — ასე
თი იყო ღვივი მშვიდობის დღესას-

წულისა, რომელიც სასწავლო წლის
პირველსავე თვეებში ჩატარდა თბი-
ლისის 54-ე საშუალო სკოლაში.
სასკოლო დღესასწაულის ნამდვილი
მშვენება იყო პოლიტიკური პლაკა-
ტებისა და ნახატების კონკურსი, რო-
მელშიაც ყველა ხატვის მოყვარული
მოსწავლე მონაწილეობდა.

ჩვენი რესპუბლიკის პიონერებს,
რაც თქმა უნდა, შესანიშნავად ახსოვთ
ის დრო, როცა მათმა მეგობარმა
გაზეთმა „ნორჩმა ლენინელმა“, ტრა-
დიციისამებრ, ამ ახალგაზრდული
მსოფლიო თავყრილობის წინა წელ-

დღედაქალაქის ორჯონიძის რაიონის
პიონერმუშაკთა და პიონერთა შო-
რისაც არ გასულა დიდი ხანი და
კომკავშირის თბილისის ორჯონიძე-
რის რაიონული კომიტეტის ინიცია-
ტივით ჩატარდა ნორჩ მხატვართა
წიგასარაიონო კონკურსი საუკეთესო
საფესტივალო ემბლემის შესაქმნე-
ლად. ეიურისა და თავად კონკურსის
მონაწილეთა გულწრფელი აღტაცე-
ბიანმსახურა თბილისის მე-2 ექსპე-
რიმენტული სკოლის ნორჩ მხატვ-
ართა მიერ შექმნილმა მზარულმა
საფესტივალო ემბლემამ.



84-ე სკოლაში კლას კლანდია
მანუცხიძისი წმინდა სკოლის 105

წინასწარსადაც ღონისძიება-
თა ჩატარება უნდა ტარდებოდეს აქ-
ციას 1984-ის საშუალო სკოლაში.

ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა
მომავალ, XII მსოფლიო ფესტი-
ვალს ღონისძიებათა მთელი ციელი
მიუძღვნეს რაიონის სკოლების პი-
ონერულმა და კომკავშირულმა ორგა-
ნიზაციებმა. მათ შორის განსაკუთ-
რებით გამოირჩევა თბილისის 125-ე
სკოლაში ჩატარებული „საბჭოთა
ქვეყნის ვარ მოქალაქე“, აგრეთვე
ერთობლივი საახალწლო სღამო ღვე-
ვიზით — „1985 — ახალგაზრდობისა
და სტუდენტთა XII მსოფლიო ფე-
სტივალის წელი“, რომელიც ორ-

საც არ უღალატა თავის შემოქმედე-
ბით ინიციატივიანობას და ყმაწვი-
ლებს საუკეთესო საფესტივალო ემბ-
ლემის შექმნის მიზნით გამოცხადე-
ბულ კონკურსში მონაწილეობა შეს-
თავაზა. გაზეთის ამ იდესს ბევრი
მხარისამბმელი გამოჩნდა ჩვენი



განრებულ იყო რაიონის პიონერთა სახლისა და თბილისის 170-ე საშუალო სკოლის პიონერთა მიერ. რაიონის ყველა სკოლის პიონერთა ოთახში მიუწყო ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა XII მსოფლიო ფესტივალის კუთხეები, რომლებიც ყოველდღიურად მდირღდება სინტერესო მასალებით ფესტივალის ისტორიის თუ მის მონაწილეთა შესახებ. უახლოეს ხანებში კომკავშირის თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის ინიციატივით ჩატარდება ამ „უბუნებების“ შეგასარაიონო კონკურსი, რომელიც, უმკველია, განსაკუთრებული წარმატებების მქონე არაერთ პიონერულ რაზმებს გამოავლენს.

თბილისის 56-ე საშუალო სკოლის პიონერული რაზმული ერთ-ერთი საუკეთესოა რაიონში. ამ საუკეთესოობაში მისთვის მინიჭებული მარჯვენაფლანგელობაც გვარწმუნებს.

უკვე არცა ხანია, რაც სკოლაში გაბლილია კლასები შორის სოცმეჩიბრება. გამარჯვებულთა ბრუნვებს რამდენადმე განსხვავებული იყო: ფესტივალის მასპინძელ ქალაქში — მოსკოვში საექსკურსიოდ გამგზავრება. ამ მომავალი ახალგაზრდული ზემომსიერი განწყობილებით იყო აღბეჭდილი ნორჩ მხატვართა მუღმივმოქმედი სასკოლო გაღრერის ამასწინანდელი ექსპოზიცია, რომელიც მიუწყო დევიზით: „სასლუტ, მშვიდობავე! სასლუტ, ფესტივალა!“ მისი მოწყობისათვის სკოლის ერთუზიატმა მასწავლებელმა, ხატვის მეთოდისტმა ნელი მგლაძემ დიდი შრომა გასწია.

და კიდევ: სკოლაში მოქმედებს უფროსკლასელთა კლუბი „პლანეტის მაჯსცემა“, რომელიც შემოქმედებითად გვიმავს თავის წევრთა თითოეულ სხდომას. ასეთი, თითქმის ლიტერატურული ინსცენირების სახე ჰქონდა მათ ამასწინანდელ თავშეყრასაც, რომელსაც კლუბის წევ-

რებმა „არა — ბირველ ომს! უწოდეს. ყმაწვილებმა მკაფიოდ წარმოადგინეს ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა XII მსოფლიო ფესტივალის მონაწილე ქვეყნების ბძითა მშვიდობისა და განიარაღებისათვის, დამწრეთ გააცნეს ამ ქვეყნების ემბლემა, ტრადიციები, სასლულის განწყობილებანი და, ასე გასინჯეთ, საორტული ცხოვრებაც.

ჯერ სულ რამდენიმე თვე გავიდა, რაც გამოცემა ახალი საკავშირო პიონერული აქცია — „საბჭოთა ქვეყნის ბავშვები — ფესტივალის მონაწილეებს!“, მის დავალებათა შესრულებისათვის მუშაობაში კი უკვე საკმოდ ენერგიულად ჩაება თბილისის ორჯონიკიძის პიონერთა რაიონული შტაბი, რომელსაც 56-ე საშუალო სკოლის რაზმეულის სამუშის თავმჯდომარე ნინო სურგულაძე მეთაურობს. შტაბის სამოქმედო მზადყოფნაში გვარწმუნებს მისი თითოეული წევრის განწყობილებებიც და სამომავლო გეგმებიც.

ცენია: წინა ფესტივალების მონაწილეებთან შეხვედრები, სამამულო ომის ვეტერანებთან მეგობრული კონტაქტების კიდევ უფრო გაღრმავება, კომკავშირის რაიონულ კომიტეტთან და რაიონის პიონერთა სახლთან ერთად თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მოსწავლე უცხოელი სტუდენტებისათვის და ორჯონიკიძის რაიონის სკოლების პიონერებისათვის დევიზით — „ჩვენ მსოფლიოს ახალგაზრდობა ვართ!“, ინტერნაციონალური მეგობრობის საღამოს მოწყობა... უახლოეს ხანში ჩატარდება პიონერული ვიქტორინა — „რა ვიცით ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა მსოფლიო ფესტივალის შესახებ“, მიუწყობა თემატური კონფერენციები... პიონერული ორგანიზაციის 63-ე წლისთავისა და ფაშინოზე გამარჯვების 40

წლისთავის კარსმოდგარ იტობილეთსაც ხომ უნდა ღირსეული აღნიშვნა და შეხვედრა?..

9 მაისისათვის არცა იდეა ვასჩენიათ 170-ე სკოლის წითელკაღმაძიებლებს. მათ ვადაუწყვეტიათ განსაკუთრებულად მიულოცონ ეს დღე თავიანთ მიერორაიონში მცხოვრებ ომის ვეტერანებს... ამ იდეასაც დასჭირდება, ალბათ, პიონერთა რაიონული შტაბის დახმარება.

ერთი სიტყვად, საქმე უამრავია, ღრისეულად შესახვედრი თარიღი და აღმამინა — კიდევ უფრო ბევრი. თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის 6335-კაციან პიონერულ ორგანიზაციაში კი მტკიცედ აქვს ვადაწყვეტილი, როგორც იტყვიან, მტერ-მოყვარეს თავისი წილი არ დაუტკიანოს, ეს კი ძნელია, ძნელია არც მარტო ვასაყვებოდ, მოსაწადინებლადაც კი. მაგრამ არც რაიონის პიონერული ორგანიზაციის ძველი და მდინდარი ტრადიციები იძლევა სხვანაირად მუშაობისა და განსჯის უფლებას.

ეს იცის რაიონის პიონერთა „უფროსმა პიონერულმძქვენალობა“ — კომკავშირის რაიონის მეორე მდინენამა ქეთევან ქუთათელაძემ. იციან ნინო სურგულაძემ და მისი პიონერთა რაიონული შტაბის წევრმა პიონერებმაც — ვანო ლონგტმა და თამარ ფოცხვერია, ხათუნა ხართიშვილმა და ხათუნა გოგოჩიაშვილმა. ლევან ხართაშვილმა და სხვემაც, ვისაც არა მარტო პიონერთა წინასაფესტივლო განწყობილება, არამედ უფრო დიდი საქმე — თავიანთ თავსატოლთა საზოგადოებრივი და მოქალაქეობრივი აღზრდისა და ჩამოყალიბების საქმე აბარიათ.

ნ. ხაბაზიშვილი
გ. მახარაძის ფოტო



ფილო პაპას სიზგარეშე

პალეონო ჩაქვიანი

გ მ თ ხ რ ბ ა

მატყარი თამარ ფხვინაძე

— მაგას რა გამოცნობა უნდა!.. შევი ყორანი გამურული ქვაბია, წითელი ეკლესია — ცეცხლია, ხორციანია და წვინანი ჭრელი გუდები კი — ხინკალია.

— პო, ყოჩაღ, ყოჩაღ! — გაიგინა ფილო პაპამ. მართა ბებომ ქაშანურის დიდი ქოთნიდან ხის კოვზით ხის ჯამბოში გამეტებულად ამოიღო ერბოს გორახები და ჩამოგვირიგა — ამათ, გენაცვალეთ, ცოტა გამხადარი ხორცის ხინკალია, ერბოლი ჭამეთო.



ვანშმის შემდეგ კიდევ კარგა ხანს ვისხედით და ვსაუბრობდით.

ფილო პაპა ძველისძველ ამბებს ყვებოდა. „ჩემ ბაბუას აპაჩინებისგან გამიგონიაო“, — წინ წაუძღვარებდა სათქმელს და მერე საოცარ ლეგენდებს და თქმულებებს მოაყოლებდა.

— ის როგორღა იყო, — შეახსენებდა რომელიღაც ამბავს მართა ბებო და ფილო პაპაც ყვებოდა და ყვებოდა დაუზარებლად.

ბოლოს წასასვლელად ავიჩეთ.

- ძილ-ვანშამი გაამოსო! — დაემშვიდობა მამა.
- გამაღობო, — თქვი მეც.
- მაღლობელი ჩვენა ვართ, შვილო, რომ მოხვედით, გვეფიცნეთ, გაგვართეთ... დილაზე აქ გადმოვლას შეიძლება დავეზაროსო, აპა, გაყოყლეთ, გასუბოდიო, გენაცვალეთ და შანაყრდიო! — მართა ბებომ ხელში შემომამჩნა გაცივებული ხინკლებით საცხე ცელოფანის ბარკი.

ფილო პაპამ გამოგვაიღია — ძალღმა არ გიმუღლოსო.



დილით ავდექით თუ არა, მამამ ცეცხლი დაანთო. მე ჩალახევეზე გადავირიბინე და ჩვეულებრივ მიცხალაში ნაკაღულს. ზედ გადავაბობთე და ცოცხიველა წყლით პირი დავიბანე. ისე გამოვფხინულდი და გავხალისდი, მხრების გავშლა და გაფრენა მომიხდა.

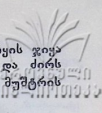
მამაც გადმოვიდა წყალზე პირის დასაბანად. — ერთი გრძელი რეზინის მილი უნდა გიყიდოთ და აქედან კარგზე გავიფანოთ წყალი, — თქვა სამომავლოდ.

— მე მაინც აქ ვივლი პირის დასაბანად, — ვუპასუხე. ძროხები დაეწველეთ, ბაქის კარი გაუხსენი და საძოვარზე გაუშვი. ამასობაში ცეცხლიც ჩანაკვერცხლდა, გამოვალეთ, ხინკლები დაგვარეთ, გავხსუნეთ და წუხანდელზე გემრიელად ახლა ვვამეთ. მერე ავიღეთ ცულები და არაგვისაკენ დავეშვი. წყალი გავტოვეთ, ტყეში ავედით და მთელი დღე არ გავგიჩრებთა ცული. სამასალე ხეებს ვჭრიდით.

ოთხ დღეში მოვჭირით მთელი მასალა და სამ დღეში ჩამოვვარეთ ჭალაში. დავიწყეთ თლა, ამ საქმემ ძალიან ბევრი დრო წაიღო, მიუხედავად იმისა, რომ მანამე ყველაფერზე იძახდა, ამას მტერი ვთლავ და ვაღამაზებდა არ უნდა, მთავარია, ცალი მსარე გაუხსნო. მერე უკუვბრუნდით ფილო პაპას ხარები და თან დღეში ამოვზიდეთ მთელი მასალა. ორი-სამი დღეც კარფანჯრის ჩარჩოების დამზადებას მოვანდომეთ. მერე მივადექით კედლებს და მოვანგრეთ, რაც კი დაძრული და დაზიანებული იყო. იქაც რა ბეტონის არევა და საძირკველში ჩასმა დაგვჭირდებოდა, პაპისეულ საძირკველზე დავიწყეთ კედლების აღდგენა.

ფიქვანი ქვის მშრალად წყობა ისე იოლი არაა, როგორც ღამ-კირით ან ცემენტის ხსნარით აუბრის კედლის შენება. მშრალად შენების დროს ქვა ისე უნდა დასვა კედელზე, ოდნავადიც კი არ იძროდეს, თან უნდა გადაბა კიდევ, სივარდილები კი ისევ ფიქვლის მშრალი ქვიშით უნდა ამოვსო.

- მე ხელის უშუა ვიყავი, მამა — კალატროსი.
- გრძელი ქვა! — დაიძახებდა მამა.
- ვაწოდებდი გრძელ ქვას.
- თხელი ქვა!
- ვაწოდებდი თხელ ქვას.
- ქვიშა!
- არის ქვიშა!
- სიჭი!
- ინებე სიჭი!
- პირველად ცოტა გავვიჭირა, მერე თანდათან გავიმართეთ.
- სამშრომოსას ფილო პაპამ გადმოგვხედა.
- ბარაქა თქვენს საქმეს, ხელი მოგიმართოსო! — მოგვესალმა.



— გაგიმარჯოს! — ეუბასუხეთ ხალსიანად.

იმ დღის ნამუშევარი დაკვირვებით დათვალიერა და მოგვიჩინა — საქმისათვის სვლი დადგინებით, ძალიან კარგად აშენებთ. მერე ბოლოში მოიხსნა, დღემდე სვლი ვერაფერში წაიხსნათ, სვალ კი აუცილებლად დილიდანვე გადმოგვეშვლებითო.

ფილო პაპა არაფრად თვლიდა იმას, რომ ხარები გვეთანება და იმდენი მასალა ამოგვატანინა, თან არც ქირა გამოვგართვა, ახალშენა ხალხი ხართ, თქვენგან ხარის ქირას როგორ ავიღებო.

მეორე დღით ადრიანად დაეწველეთ ძროხები და მზეს ხარაზოებზე შევხვდით.

ჩვენ უკვე დაღლილები ვიყავით, ფილო პაპა და მართა ბებო რომ გადმოვიდნენ, თან გამაზღებელი საჭმელი გადმოიყოფენ — უშაღლდა ხართ, ვინ რას გავიკეთებთო.

ფილო პაპა პირდაპირ ჩვენთან მოვიდა, აბა რაშიც ვამოგატყებთო, არ დამეოგოთო. მართა ბებოც კი ქვაბში შექუჩებული და დამგებული რძე ჩხურტი ჩაასხა და დღევნა დიწყო, — ამბი მანაც შეგაშვლებთ სვლად და დღის დიდი შვალავით იყო ეს ჩვენთვის. ამ საქმეზე მე და მამას სულ ცოტა სამი საათი ხომ მანაც დაგვეკარგებოდა!

ფილო პაპა ყოჩაღად, მართათიანად ტრიალებდა. ხან ქვეშა გვირჩვებდა და გვირვიდა ახლოს, ხან ქვეშით ვედროებს ეზიდებოდა. შემოგვემატა მუშახელი და ძალიან გაგხანით საქმე.

ერთ კვირაში დავამთავრეთ კედლების შენება, მეორე დღეავეთ კოჭები და ლაბიერიც^{*} შემოვიკვლიეთ.

მაღალი საყავე დაეყენებთ, სახურავს დიდი დახრილობა მივიციო, რომ თოვლი ვერ გაჩერებულყო ზედ, გადმოსათოვლო არ ვაგნდაჩიყო. თანაც, სახურავის ქვეშ, ბანზე მშენიერი სახაფხულო საძინებელი მოეწყობოდა.

საყავებზე ვიდევით, გახსარებულები ვმუშაობდით, გუგუნე რომ შემოგვესხა. მაღალ დავიხანებთ ვერტმფრენი, რომელიც არაგვის სათავისაკენ მოსვლდება ქოთქოთით. ისე დაბლა-დაბლა მოდიოდა, გვეგონა, ჭალაში აპირებდა დაჯდომას.

ცოტაზე აგვიდა და აიწია. შემოტრიალდა, ფილო პაპას სახლის თოვლ ერთი-ორი წრე მოხსნა.

— კილო, რა უნდა, რა ავი ანგელოზივით დასტრიალებს ჩემს სახლს! ბუბერი არ შამიშინოს! — გაიხუმრა ახურიკამა.

ვერტმფრენმა ახლა ჩვენკენ აიღო გეზი.

სულ ახლოს მოვიდა. ჩვენს თავსვლით ერთი-ორი წამით შეეჩრდა.

პრობლემის ქარმა კინაღამ ქუდები აგვაგლეჯა თავიდან. ილიმინატორიდან ვიღაცები გვეყურებდნენ და რაღაცას გვანიშნებდნენ.

ვერავის ვერ მივხვდით. ვერტმფრენმა აიწია და ახლა დაკოსოლდისკენ გაემართა. იქვე ორი წრე მოხსნა და ისევ არაგვის ჭალისკენ დაეშვა, სეობას ახლა დაღმა დაუშვა.

- ნეტა ვინ იყვენენ?
- რა უნდოდათ?
- აუ რომ დავტრიალდებდნენ თავზე? — ვმარჩივლობდით, მაგრამ აბა რას მივხვდებოდით.

სახლის გადახურვას მოვრჩით, ბანიდან არის ჯიჯა ცოცხლი გადმოვავათი ნათალი ნაფორები და ძირს ჩამოვდიდით, ხის მორბეზე ჩამოვხსნიდით და შუშტრის თვალთ ვაშოშობდით ვაკეთებულს.

მშენიერი ორთახიანი სახლი გამოვიდა.

— ამადამ პირველად უნდა დაძინოთ შინ, არა? — იეთხა ფილო პაპამ.

— პო, პირველად, — უპასუხა მამარჩემმა.

— მაშინ, ყველაფერს თავისი წესი აქვს და ჩვენც დაგვიწნოთ წესი, — თქვა ფილო პაპამ. — დალოცო კი ხარ, მაგრამ... ვაკისოფელს გადადი, ან მთაზე ადი მესტეპარეგებთა, ერთი მამალი თოსლი იყიდე და ჩამოიყვანე, დანარჩენს მართა გააკეთებს.

მერე მზეს გახვდა, რაც იმას ნიშნავდა, იჩქარე, დაგვიანება არ ივარგებსო.

მამარჩემმა ჯიბიში ფული ჩაიღო და პირდაპირ მეცხვარეებისაკენ გასწია.

ფილო პაპამ დამიბარა, ცეხელი დაანთე, ქვაბით წყალი დადგე, მე წავალ და მართას გამოვგავიციო.

გადმოვიდა მართა ბებო, ფეკელი გაცრა, ცომი მოხილა და სამხვეერი ქადა-პურები დაასხო.

ფილო პაპამ სახთლები და კვლავტარი ჩამოქნა. ამა-სობაში მამარჩემი დაბრუნდა კისერზე თოსლმოდებული. პერიკამმა მე და მამას თოსლთისთვის რეკებში ჩაკვავილებინა ხელი, კვლავტარი აანთო, წინ გაგვიძღვა და სამეგრე შემოგვატარა სახლის ვარშემო, თან სახლ-კარს გვიღვივავა:

— დადგეოცოთ ახალი სახლის ფუძე და ჭერი, დაგებედოცოთ ლხინი და ქორწილები, მაყრიანობა, აკვინიანობა, წულიანობა, სტუმრიანობა. მაგრივადოცოთ ნაქონი, ნაყოლი; ბარაჟა მოგვასო, ავი და ურიგო გემოროსო; მტერი დავიმარცხებო, მოყვარე ვავიმარჯვებო; ჰყოფილიყავით თავაზიანი, ენაშხიანი, ენაწყულიანი, სასუღიანი, სვლამადლიანი, ნამუსიანი. ვეთოსოსოთ სიკეთე ხალს-ქვევანში, მუზობლობაში, მეგობრობაში; ვემყოფი სიყვარული და პატივისცემა.

ალაღი და უსაყვედურაო თქვენთვის ეს სასახლკარე! კეთილი იყოს თქვენი აქ მობრუნება და მამა-პაპათა ნაფურცარზე დამეკიდრება.

მერე თოსლ კვლავტარი თუბლი შეუტრუნა, სახლის გვერდზე გაიკვირა და დალა; მოდიო; გაატყავეთო, დაგვიძახა, თვითონ კი შინ შევიდა, ოთხი სანთელი კიდევ ანთო, ერთხელაც დაგვივიდა სახლ-კარი და ქადები ოთხად დახვდა, ანთებული სანთლები კი ოთხივე კუთხეში მიტარა — აქ ანგელოზები დაბნელებდებოდა.

ახურიკამ არასოდეს მენახა. გამოვიდით ვეყურებდი ფილო პაპას და ვფიქრობდი: ალბათ ყველაფერს აკეთებს, როგორც ჩვენი წინაპრები აკეთებდნენ საუკუნის წინათ... ახლა ეს ძველთაბო წესები ალბათ მის მერტმა აღარაა იღის და... ღმერთმა დიდნანს აცოცხლოს... ეს კაცი რომ აღარ იქნება, ეს აწესებს დანაყენებდა“ ალბათ სამუდამოდ გაქრება...”

ისეთი გრძობა მქონდა, თითქოს საუკუნის წინანდელი დრო და ცხოვრების წესები იყო აქ დარჩენილი — ნაგუბარი, სახსომოდებული წყაღვივით, რომელსაც უღელ მაღალ ამოშობდა ემუქრებოდა.

მოსულები მალე გატრიალდნენ — პირტყვს დავაყამკრებთ და ვაშმად გადმოვალეთო.

მზე არაგვესვამდა რომ გავიდა, პროხები მობრუნდნენ. დაეწველეთ, დავაყამკრეთ.

* ლაბიერის შემოღობვა — კოჭებს შუა ღარიწილი აფხილის ამოშენება.

შებენებისას კი ჩვენი კეთილი მოხუციები გამოვიდნენ.

დავსჯიდი, ვივასშუთ. დავლოცე ახალი სახლ-კარი, მოვიგონე ის წინაპრები, რომლებიც წინათ აქ ცხოვრობდნენ, ამ კარ-მიღამოში...

ვახშის მერე კარვა ხანს გაგრძელდა ჩვენი „ფიონი“, ვილაპარაკეთ ძველისძველ ამბებზე, გუშინდელზე, დღევანდელზე, მომავალზე. მერე წამოდგნენ ბებერი მერცხლები, ეხლა წავალთ.

—ახალმოსახლენი ხართ და... ორი სკა ფუტკარი მაგს თქვენთვის, როცა ვინმე გადმოიტანებ, გაამრავლეთ. თაფლიც გქვინებათ და სანთელიც; — თქვა წასვლის წინ ფილი პაპამ.

გავიხარდა, რა თქმა უნდა!
—საჩუქრად არ მინდა, მომიყვით! — უთხრა მამაჩემმა.

—მოვყიდი, აბა უფსოლ ფუტკარს მიცემა სად გაიღონდა! — თქვა ფილი პაპამ. — მომიყვით ორი აბაზი. მაჩუქებთ ასი მანეთი გამოუტანა.

—მე ორი აბაზი ვთქვი!

—ორ სკას მაძლევ თუ ორ სულ ფუტკარს? — ჰკითხა მამაჩემმა.

—ორ სკას.

—აბა მაშინ ორი აბაზი რა არის?

—მე როგორც მინდა, ისე გავყიდი ჩემ საქონელს. მომიყვით ორი აბაზი.

—წესია, გენაცვალეთ, ფასის გადახდა! უფსოლ წაღებელი ფუტკარი არ გამრავლდება! — აგვისინა მართა ბებომ.

ჯობი მოვიჩინე, ხურდა ფული ამოვიღე და ფილი პაპას გავუწოდე. გამომართა და ჯიბეში სალისიანად ჩაიხრიალა. — ეხლა ის ორი სკა თქვენსა, როცა ვინმე, მაშინ წამოვიღოთ.

ჩვედ წიდი მადლობა გადავუხადეთ. წასვლისას ფილი პაპას ცილფუნის პარკში წინასწარ ჩადებული სახინკლე სოცის შევანერეთ. იუარა, მაგრამ ძალად გავატანეთ.

ის საღამოც მთავარიანი, წუნარი და ლამაზი იყო.

საორად კარგ გუებზეზე ვიყავით მე და მამა.

კარვა ხანს ვლაპარაკობდით — კეთილი მეზობლები გვყავს.

ბარში მეზობლების მებრა გვყავს. ისინი ძალიან კარგები არიან, მაგრამ აქ სულ სხვაა. ამ კეთილმა და ტიბილმა მოხუციებმა აღარ იციან როგორ ვეასიამოვნონ, რით და როგორ გავგვიოლონ საქმე, რაში წავჯახნ-მარინ ხელ.

მთაში მეზობელს და მეზობლობას სულ სხვა ფასი ჰქონია.

მეორე დღესვე შევედქვით ბოსლის აღდგენასაც. ეს უფრო შიმში საქმე გამოდგა. მრავალი წლის წინათ ჩაძვლელი, ჩამაალი და ჩამოწეული ჭინჭარი წერკევი ეთ ვთხარებ და ნიჩბები გადავყარეთ. გამდოყრილი ქვიში ავებრტყეთ, დაზიანებული ყორეები მოვარდევით. მერე ფოქაღის ქვიშა ვედრებოთ მეგზობრეთ, ბოლოს, როგორც იქნა, ხარაჩოები ვაგმართეთ, შევედქვით ზედ და პასიულე საძირკველზე კვლავ დავიწყეთ ქვის წყობა. არ მახსოვს, რამდენი დღე დაგვიწოდა გომურის ასაშენებლად და გადასახურად. ის კი კარგად მახსოვს, საქმეს რომ მოვრჩით, მამამ მითხრა:

—მერაბ, დღეს რა დღეა?

ჩავფიქრდი, მაგრამ ვერ გავისხენე.

—რცხვნი მანერ თუ გახსოვს?

—არა, არც რიცხვი მახსოვს, — საქციელი წამიხდა გამოვლახე ჩაბრლივით.

მამაჩემს გულიანად გაცინა:

—აცო, ეს რა სალქსო ამბავი დაგვემართა, დღე და რიცხვი დაკარგეთ!

—პო, აბა... დაკარგეთ! — მეც გავიციე.

კაცმა რომ თქვას, დღი უბედურება არ არის მთაში დღისა და რიცხვის დაკარგვა. ან რა მნიშვნელობა აქვს, ორშაბათია თუ ოთხშაბათი, ორია თუ თორმეტი. მთავარია, დროს გრძნობა გქონდეს, იცოდეს, როდის უნდა დაიწყო თიბვა, შუშის მბტანა. მთავარია, ზამთარი არ მოგვაპაროს, მოუშუადებლად არ მოგადგეს კარზე, თორემ არ ვაგატყობს, რამდენიც უნდა იტვიწო, შეღავათს არ გავიწყვს.

—საღამოს ფილი პაპასთან გადავიართო, ვიფიხნით, დავიხვებო, თან დღე და რიცხვიც გავიგოთ, — თქვა მამაჩემმა.

ამ ლაპარაკში ვიყავით, რომ სამეშობლო ბილიცე ცხნოსანი გამოჩნდა, ლამეავით შავი ძალი ფხსდა-ფხს ძუნძული მოსდევდა.

„მეცხვარე იქნება, ალბათ მითიდან მოდის“, — გავიფიქრე.

მეზავრმა თქაფათქუფით გამოტობა ჩალახევა და ჩვენი სახლის წინ შეაჩერა ცხენი.

ძალღვრე შეჩერდა.

—გამარჯობა! — რიხიანად მოგვესალმა.

—გავგიმარჯობა! — ჩვეიც ისეთივე რისით ვუპასუხეთ.

—ამ გაზაფხულზე აქ ავატარეთ ცხვარი, ეს სახლი არ იღვა.

—ეხლახან ავაშენეთ, — უპასუხა მამამ.

—პო... აბა გილოცავთ ახალ სახლ-კარს, გილოცავთ!.. შედნივთებს გისურვებთ.

—გმადლობთ.

—ახალმოსახლენი ჰყოფილხართ, თქვენთან ტყუილდ გიტყვი სიტყვისა, — თავისთვის ჩაღვამარჯობა.

—თქმას წინ რა უდგა, თქვი, რა გიტჩის, მაქვს — ხელს გავგიმარჯობა, არა და... მერე მეცა მაქვს სათქმელი, — უთხრა მამაჩემმა.

—პო, მაშინ ორეგვა თოქავით ჩვენი სათქმელი. საქმე გამოვლა, სომი კარგი, არა და, შენე კარგად იყავი, მეცა, — გაიღიმა. მერე ცოტა ხანს შეყოვნდა, ალბათ დაფიქრდა, ვთქვა თუ არა.

—აბა, გისმენ, — გაამხნევა მამაჩემმა.

—აი, იმ მთაზე, მთიანაზე გვიდგა ცხვარი. დათვი შემოგვევიანა — ბეღების დედა. ძალიან გაწუწუებულია, არხაგმან ცხვარს ვებტყობს. ძალღები კი ვეყავს, მაგრამ არ ეუბება ის ოხერი. თოფიც ვეაქვს, მაგრამ ცარიელი! ტყვია-წამალი ავდარში დაგვისველდა და დავრჩით ასე. ჯოხით ვერ ვაგერიებთ, ძალიან გვაზარადა, წუხელაც ნოტო-ნოტოდ დაგვიფანტა ცხვარი, ათამდე კილდეც გადაყარა... დალონბული, ტყვია-წამლი-სათვის წამოვედით. ფილოს ვივითე, არა მაქვს.

—მე მაქვს, მოგცემ, — სიტყვა აღარ ვააგრძელებინა.

—მართლა? — გაუხარდა მეცხვარეს. — სუთი-ქექსი ვაზნის საკმარისი არ გვეყოფა, მეტი მინდა.

—მეტს მოგცემ! — არ დაიხია უკან.

—უა, შენ ავამუნა ღმერთმა! ამის გულისთვის შუაფხომდე ვაპირებდი ჩაგვლას.

მეზავრი ცხენიდან ჩამოსტა.

აღვრი გამოვართვით და ცხენი სახლის გვერდით კირჩასზე დავაბინო თოთი. ცხენმა მაშინვე ძოვა დაიწყო. ძალღი კი სახლის წინ დაწვა დასასვენებლად.

მე და მამა დაეტრიალდით. სახელდახელოდ ავან-

თეთ ცეცხლი და ფშაური ხაჭო-ერბო მოვაცხელებთ. ტიკში ჩარჩენილი ღვინო ჩამოვასხით. როგორც შეგვეძლოს, ისე გავუმასპინძლით ჩვენს პირველ სტუმარს.

— არა მშია, ნუ სწუხდებითო, — კი გვეუბნებოდა, მაგრამ მთაში კარზე მოსულ მგზავრს პური რომ არ აჭამო, დიდი სირცხვილია. შეიძლება შია, მაგრამ ხათრია-ნია და, არა მშიაო, ამბობს. შენიდან წასული აქაც სადმე სასადილოში შეუსხვევს და შეჭამს, თუ რა!

პირველსტუმარმა სახლ-კარი დაგვილოცა, ბედნიერება გვისურვა. აბა კაცები თქვენა ჰყოფილხართ, რომ აქ ამოსულხართ და მამა-პაპისეულ ნაფუძვარზე დასახლებულხართო.

კახური ღვინოც ძალიან მოეწონა და ფშაური ხაჭო-ერბოც.

გემრიელად ვასადილეთ.
ცოტა შექვიფიანდა კიდევ.



— პო, მქონდა, ესლა აღარა მაქვს! — ღიმილით უთხრა მამაჩემმა.

— როგორ აღარ გაქვს? მამ, რა უყავი, სად წაიღე?

— არსად... კარვად იყავი, კეთილი მგზავრობა.

— არა, ეგრე არა!.. ჯერ მითხარი, მერე წავალ.

— არაფერი არ მაქვს სათქმელი.

— წელან თუ გქონდა?..

— მქონდა... აღარა მაქვს.

— უნდა მითხრა.

— არ გეტყვი.

— საინტერესოა, ისეთი რა შემამჩნიე, რომ თქმა აღარ გინდა? — გულდაგულ იყო მეცხვარი.

— კარვის მეტი არაფერი, კარვად იყავი!..

სტუმარი ცხენიდან ჩამოსტა.

— ივანე, ჩემო ძმაო და მეგობარო, ცხვარი გინდა?

— არა!

— ყველი?

— ჩემიცა მაქვს.

— აბა, მატყლი გენდომება!

— არც მატყლი.

— კაცო, თქვი სათქმელი! ნუ დამალონებ იმაზე ფიქრით, იმ კაცს რა უნდოდა, რატომ არ მითხრაო.

— ჯერ გეტყვი!..

მამაჩემს არ უნდოდა თქმა, მაგრამ ვისი გამყურე სტუ-

— შორი გზა მაქვს, — დაიჩივლა და წამოდა.

მამაჩემმა ვადმოულო ერთი კოლოფი ღვინო, ასამდე უისტონი, კარტეშები, ტყვიები, ნაწენები.

— ჯი, უჰ, აგამენათ ღმერთმა! — იმასდა ვასარებული მეცხვარე.

ტყვია-წამალი ცელოფანის პარკში საიმედოდ გავუხვიეთ, ცხენი მივგვარე. ნაშოვნი ხურჯინში ჩადო, შუგუ-ღვთ, აბა კარვად იყავითო, და წავიდა. ხვეთან მისულღ

სცებ მოტრიალდა:

— კაცო, შენც გქონდა რაღაცა სათქმელი.

მარი ყელზე დანახავით დაადგა, გინდა თუ არა, მიხსარიო.

— კაცო, მე რომ ის არ აღმოჩნენოდა, რისთვისაც მოხვედრი, მაშინ შენთვის ეს ძალლი უნდა მეთხროს. არა მყავს და ძალიან მინდა მყავდეს... ესლა მე შენი არაფერი მინდა, მშვიდობით იმეზავებ.

მეცხვარემ ძალღს გადახედა, რომელიც იქვე იდგა და ელოდებოდა. მყუფარმა უცებ დაიჭირა პატრონის მზერა. ჩემი ფიქრით, იმასაც მიხვდა რომ ლაპარაკი მას უხეობდა. შეიძლება ტანმაც უგრძნო უსიამოვნების მოლოდინი, ყურები უკან გადაიყარა, დამნაშავესავით დადუნა თავი, თავს არ ამორებდა პატრონს.

— საკვირველია, ჩემმა მზემე, — თავი გააქან-გამოაქანა მეცხვარემ, — მგონი გულთმისანი ვარ და მე თვითონ არა მჭერა... ცხენზე რომ შეჯგუქი და წამოვდები, უკან გამომჟეიდა. გაუფუჭებდრი, ნუ მომდევ-მეთქი. არ გაი-

გონა. ორჯერ გავადგი, მესამედ ისევ ვზაში დამიქნია. — არ იშლი და ნუ იშლი! შენ ისე ხარ ატეხილი, იქნებ აქ მოვსვლა აღარ მოგიწიოს, — ვუთხარი და წამოვედი. აი, აუნდა თუ არა! — თქვა გულდაწყვეტილმა. — მაგას ზემეტყი ერთგულებით მოსვლია, მარტოკა არ გამოვდებ... წაიყვანე და არაფერიც არ აუნდებია, — უთხრა მამამემ.

— იგინე, ჩემო ახლად გაცნობილო ძმაო და მეგობარო! მე ისეთ მეცხვარეს რა ვუთხრა, რომელსაც ერთგული ძალლი ადვილად ეთმობა. შენი სიტყვა, მართალი რომ გითხრა, არ გამხარებია, მაგრამ არც არ აუნდებია, არ დაგიტოვო.

ცხენი ისევ კირჩხაზე მიიბა. ამქარად ეტევაოდა, გული სწყდებოდა. ამიტომ მამა. ჩემმა ძალა მიიტანა — არ მინდა, წაიყვანე, მე ლეკვს ვიმოწონო, მაგრამ მეცხვარე ძალიან „თავის ნათქვამა“ გამოდებ. სახლის წინ ხის გადანაჭურზე დადგა და ძალღს დაუძახა:

— გონდვ, მოდი ჩემთან! მოდი! — გაუცინა, მიყალირსა. ძალღს პატრონის მოფერება ჯერ გაუკვირდა, მერე გაუნარდა, კუდის ქიონით მივიდა, ბრმად მიენდო, ფეხებთან გაუგორდა...

საიმედოდ რომ დაიჭირა, ჯაჭვი მომიტანო, — დამიძახა.

მივეუტანე. ყელზე ჩაუდო, სახლის წინ კირჩხაზე მიიბა. — ექვსი თვის ლეკვია, კარგი ჩამოზავლობისა, ცოტა გული უჩვენილ და მოგეჩვევათ, აბა რას იზამს. მერე ძალღს მიუბრუნდა:

— გონჯავ, ჩემზე გული ნუ დაგწყდება! კიი ხალხთანა გტოვებ, რომ იცოდენ... რას იზამ, ყველაფერი ხდებდა ამ ქვეყანაზე. უშვილო ძმას შეიღს დაუთმობს ძმა და შენ შეიღზე უკეთესი რითი ხარ?..

ცხენზე შეჯდა. აბა, კარგად იყავითო, ერთხელ კიდევ თქვა და მათრახი სწყვიტა საფურსებს. ცხენ-კაცი ერთ წამში გავარდა ჩალახევას ვაღმა.

გონჯა გაოგნებული გაჰყურებდა პატრონს, ვიდრე გორაზე გადაეფარებოდა. მერე კი მთელი ძალით გაიქცა, ჯაჭვმა არ გაუშვა და გულაღმა ამოტრიალდა. დაიწყო ბრძოლა და მერე როგორი!.. დაგლიჯა იქაურობა. ხან კბილები ჩაავლო ჯაჭვს, ხან გაიქცა, ეგება გაეწყვიტო, მაგრამ ვერაფერი უშველა თავს. მერე წაშტუნო და ლავ-ლავი დაიწყო. რასაც კი მისწვდა — ხეს, ქვას, ნაფოტს — ყველაფერს ღერღვა დაუწყო. ბოლოს დარწმუნდა თავის უძლეულებაში, ყურები ჩამოყარა, ჩამოჯდა და ყმული დაიწყო — თქვე უღმერთოებო, რა გინდათ ჩემგან, რას მერჩითო.

ძალიან შეეწუნდით მე და მამა, გვინდოდა მივსულიყავით, აგვეზზებინა, მაგრამ გონჯა ისე იყო გააპებული, ახლოს მისვლა არ შეიძლებოდა, ვიცდიდო, არ დაგვზოვად.

მერე ისევ ადგა, დინდნას იბორგა და იბობოქრა, ბოლოს დადლილი დაეგდო.

დაეუწყე მოფერება, შე კაი კაცო, რა იყო, რა მოგივიდა, რა თავს იკლავ, განა ჩვენ ურჯულოებით ვართ იქნებ ჩვენც ვიცით მეგობრობა-მეთქი.

ზედაც არ მიყურებდა. იწვა, თათებზე ედო თავი და ერთი წერტილისათვის პქონდა თვალები მიმტერებელი.

პურის ნატეხი გამოვუტანე და მივეგდე. ზედაც არ მხეხდა.

მერე ვედროთი შორიახლო დავედგი ნაღღარი შრა-



ტი, მაგრამ არც იმას შეხება, თითქოს ამით მიიხარა, სადღო ვიყავი, გვენი არც იქ მკლდაო.

საღამოს ძროხები რომ დაწვევლეთ, ცოტაოდენი რძე დაუქსნი, მაგრამ პირი არ დაჯანა.

სამი დღე და ღამე იტრია და იგავლანსა გონჯამ.

სამი დღე და ღამე ლუქმა არ ჩაუშვა პირში.

მეოთხე დღეს უცებ ყველა ატანს. ჩაღახკვას გაღმა იყურებოდა და ყველა.

გამოვედით, გავიხედეთ. სამეზობლო ბილიკზე ფი-

ლო პაპა მოდიოდნა.

— აბა, ეს შერიგების ნიშანია! — თქვა განხრებულმა მამაჩემმა. — ყოჩაღ, გონჯაურაც, ფისაწელი ჩანანარ!

ძალღმა თითქოს გაიგო შექება და შერცხვავა, კული აქეციანა, თან ისევე ყვედა.

— გონჯაც, ჩვენია, ნუ უჯვადრები! — ვუთხარი და პურის პატკის ნატკისი გადაუგვადე. პაერშივე დაბჭირა ულუფა, მამინევე გადასანსლა და ყვეა განაგრძო.

კარგზე მოსულ ფილო პაპას წინ რომ მივეგებეთ, გონჯა მერღო გაჩუქდა.

— გამარჯობათ, ხალხსო!.. ახა როგორა ხართ, სადა ხართ, თანინ დღეა აღარ გამოჩენილხართ.

— წლების მანძილზე მარტონი ცხოვრობდნენ, ზამთარ-ზაფხულზე ხმის გამცემი ენატროვოდნენ და ესხა ოთხნი დღე ვეღარა სძლებენ უმეზობლოდ, — გაგიფიქრე გუნებაში.

— ახა ძალი გიშოვიათ, მშვიდობანი! — გულწრფელად მოვკლავს ბერიკაცმა. — ბარემ ის სკევიც გადმოვიტანო... იქ განა რამეს მიშლის, მაგრამ თქვენი საქონელი თქვენთან უნდა იყოს, თან აქაურობას დაამეგნებნო... გაღაღებული საქმე არ ვარცა. მოდი, ამაღამ მთავარი რომ ამოვა, გადმოვიტანო.

— რაღა ღამე, აი ესღა წავიფილო და წაიშოვილო, — ვთქვი მე.

ფილო პაპამ შემომხედა და გაეღიმა.

— დღისით ფუტკარი დაღჯვა გასკული. ჩვენ რომ სკა წამოვიღეთ, ყვავილეთიდან მომარუნებული ფუტკარი უბინაოდ დარჩნა, შორილს დაიწყოებს. სხვა სკაში არ შეუვლებენ და დაისოლებს. ამიტომ ისეთ დროს უნდა წამოვიღოთ, როცა ყველა ფუტკარი სკაშია.

გულწრფელად ვაღიარებ, ასეთი უბრალო რამ არ გიციოდო.

შემრცხვა.

შვეთანხმდით, საღამოს გადმოვიტანდით სკებს.

რაკი ფილო პაპამ გაიგო, არაფერი გვიტვრდა, მამინევე გაბრუნდა, საღამოს დაველოდებო.

ძალღს კიდევ მოვკლავრე შორიდან, რაზედაც კულის ქიკინით მიბასხვა. მამინევე გამოუვტანე საკმელო და სამოავენიბით შექეძა.

გონჯაურას შერიგებამ მე და მამაჩემი ძალიან კარგ გუნებაზე დაგვაყენა.

ძროხები დაწვევლეთ, საშინაო საქმეები მოვილიეთ, სახლის ვეგრძე სკებისთვის საღამებში გავმართეთ, გონჯას ვახშიმი მივართეთ და სამეზობლო ბილიკს დავადევით. ახლა უფრო გულარებინად მივიდიოდით, რადგან ოჯახში ყარაულს ვტოვებდით. მართალია, დაბმულს, მაგრამ მაინც...

საოცარია, ყოველთვის მიჩვენებოდა, რომ ჩაღახკვა ჩვენს დახმავზე და მიახლოებაზე სისარულით გადიარებოდა ხალხზე. თითქოს რაღაცას ვეკლავდით კლავდით, ვეკლავდით, მაგრამ მისი ენა არ გვესმოდა, ისე, გუნებინა ვხედდობოდით, რასაც ვგუზუნებოდა: — აბა, რ-

გორა ხართ, როგორი სახლი და ბოსელი გამოვივიდა-თო. ჩემი თავი თუ გვირდებთ, მე აქა ვარ და არ დამშოვიათ.

გადაგატბოლით და ახლა უკან მოგვაცხობა; მართა ბებო და ფილო პაპა მომიკითხეთო.

მონუგებნაც დავემარტინათ საქონელი და ჩვენ რომ მივედით, უკვე ხინკალს ასვედნენ. ასე იცინა ამ კეთილმა ადამიანებმა, უვასშიოდ არ გამოვივიგებენ.

— გამარჯობა, მართა ბებო!

— ღმერთმა გაგიმარჯოს, ჩემი შვილო!

— როგორ ბრძანდებით?

— უჰ, გარბენას აღარაფერი მაქალია, დღელიცაა! — გაიცინა. — თქვენ როგორა ხართ, გენცვალუ? გავიჯე ძალი გიშოვნიათ... მოვილოცავთ ოთხფენის შემომატება!

— ვმადლობთ.

— ენა, კარგი მინც გამოვადგეთ!

— შინარსა და გარეულს იცინოს, ყვეა იცის, კი ხნა აქვს. ენება ცეცდილება და მტერი რა მოეთხოვება ძალსა. — შევასხუა ფილო პაპა.

მე და მამამევე დავიკაიწეთ მკლავები, გადავიბნეთ ხელები და ვახშიმს სამზადისში ჩავერეთ. ამჯერად ხანოსა და კარტოფლის ხინკალი მოვხარეთ. განსაკუთრებით კარტოფლისა მომეწონა. აქ მოყვანილი კარტოფილი ყველაზე გემრიელიაო, ამბობდა მამაჩემი და მართალი ყოფილა. წელს ახა რაღა იქნება და გაზაფხულზე კი ჩვენც აუცილებლად დავთესოთო.

გემრიელი ვახშიმი დეკის ყვავილის დათაფლული ჩაით დავაგვირგინეთ. ამასობაში მთავრეც ამოვიდა. ავიღეთ საკაცისალი გამზადებული ხელები, ზედ საფურენდავამაღლი სკა დავედით, საბლით დავაკირეთ. წინ მამაჩემი დღედა, უკან — მე, ფილო პაპა კი ანთუბული ფარნით გავტვიღა.

ძალიან ფრთხილად მივიდიოდით. ახლა არც ფენი უნდა დაგვევრებოდა, არც უნდა წავფორისებულიყავით, თორემ სკა დავევიარდებოდა და თაფლი და ფუტკარი ერთმანეთს აიზიხებოდა.

ორგან თუ საგან შეგვრდით, სწორ ადგილზე ფრთხილად დავასვენეთ სკა, მერე ისევე განვაგვრძეთ გზა.

ჩაღახკვას რომ მივადევით, გონჯაურამ დაგვიწყო ყვეა და ისე გამიხარდა, თითქოს დიდი ნანატრი რამ ამსდებოდა.

— გონჯაც, ჩვენა ვართ! — გამოვლაპარაკა მამა და ძალი გავჩუქდა.

სკა მშვიდობიანად დავასვენეთ სახლის ვეგრძე და შევბით ამოვიხურეთქ.

— ნუ დავიხარებო, ბარემ მეორე სკაც გადმოვიტანოთ, — თქვა ფილო პაპამ, და უკანვე გაბრუნდით.

პირველზე მძიმე მეორე სკა მოგვეჩვენა. გზაც თითქოს უფრო გრძელი იყო.

ისიც მშვიდობიანად გადმოვიტანეთ და პირველის ვეგრძე დავახინავეთ.

— უჰ, რა მძიმე სკებია, მხრები მეტკინა! — ვთქვი მე.

— მოსაწყველია და იმიტომ... ამ ერთ კვირაში აუცილებლად უნდა ამოიღოთ ხინკალი. ერთსდებ კიდევ მოახსწერეს პატარონისათვის დალის მოტანას. მერე თავისთვის უნდა მომიხარავონ ზამთრის სახარდო! — თქვა ფილო პაპამ.

— ფუტკრისა მე არაფერი არ ვიცი! — ბოდიშივით თქვა მამაჩემმა.

— გასწავლი... ყველაფერს გასწავლი... გაზაფხულისთვის სკები დაგვირდება, ბარტყს რომ გამოჰყვრის, რაში აკრევე?

— გაზაფხულამდე იმდენ სკას გავაკეთებ, შენც გეყოფა და მეც! — შეპირდა მამამ.

— მაგ სიკეთეს თუ იზამ, იმდენ ფურტკარს გავამარჯვლებინებ, იქნებ სწუნდეს, ამდენი თაფლი სად წაივლიო.

— იყოს და... თაფლს მუშტარბი დაეღვევა?!
— პო, მართლა, — მამაჩემს წინაწარ გავცინა, ვიდრე იტყოდა — მე და მერაბმა დღე და რიცხვი დავკარგეთ. რა დღეა, რა რიცხვია, იქნებ შენ მაინც გვითხრა! ფილო პაპას გაეღიმა.

— კაცო, ორი თვეა, რაც მთაში ამოხვედით და უკვე დღე და რიცხვი დაკარგეთ? აბა ჩვენსავით ამდენი ხანა რომ მარტოებს ვეცხოვრათ აქ, საკუთარი გვარსახელიც დაგავიწყდებოდათ... ხვალ გათენდება შაბათი, მარიამობის თვის რვა. მერაბო, აბა ესლა შენ გამოიანგარიშე, ახლით რამდენი იქნება.

მე მაშინვე ჩაერთე გონებაში გამომთვლელი მანქანა.

„მარიამობის თვე არის მერვე თვე ანუ აგვისტო... ესლა რკას მივემართო ცამეტი... ოცდაერთი.

— ხვალ გათენდება ოცდაერთი აგვისტო! — გამოვაყენებ ხმაშალდა.

— გავგებარვია ზაფხული და ეგ არი! — თქვა მამამ.

— მამს!. ხვალ და ზევ ცელეში გამიფიქვითო, ორშაბათიდან კი თიბეა დავიწყვით, თორემ თიგების ჩამოტანას ვეღარ მოვახსრებთ.

— კეთილი და პატიოსანი, დავიწყვით! — კვერი დაუკრა მამაჩემმა.

— ბრძენს უთქვამს, ვინც დასვენება არ იცის, იმან არც მუშაობა იცისო... თუ დასვენებაა, დასვენება იყოს. მოდიო, ხვალ დილით არაგვზე წავიდეთ სათიგეზოო, — წინადადება წამოაყენა ფილო პაპამ.

— წავიდეთ!.. წავიდეთ! — აღტაცებამ ამამსულუქა.

— თქვენ წადით, მე ძროხებს დავუწველავე, კარაქს შევდღებავ, პურს გამოვაყვებ და დიდ ქვებს გავრეცხავ! — თქვა მამამ.

— დიდ ქვების გარეცხვა რაღაა? — გამოიკვირა.

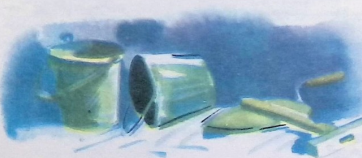
— თქვენ რომ თევზს მოიტანთ, პატარა ქვებში არ ჩაუტევა, — ამკარად დასცინა ჩვენი მეთევვეობას.

— კარგი, ვნახოთ, — დაიქაღნა ფილო პაპამ. — იქნებ გვეხვეწებოდეს, ერთი-ორი კალმახი მაჭამეთო... ნაკვერცხლებზე შემეწვარიო... ერბოში ამოთრეულიო...

შეუბანხმდით: დილით უფინია გადავირბენდი ფილო პაპასთან, რომელიც მზად დამხვედებოდა და ჩავიდოდი არაგვზე.

დასაძინებლად რომ დავეწეით, რაღაცამ გამახსენა, რომ იმ დღეს, 21 აგვისტოს, დამთავრდებოდა მისალები გამოცდები უმაღლეს სასწავლებლებში.

დასასრული უმაღლეს ნომარკში



საქართველო



გაიწილი და სააწიო

თემურ ცაგარელი

აპორის ფორი

ატარებელმა ქუთაისიდან ტყიბულისაგან აიღო გეზი და გუგუნით აყუცა მდინარე ტყიბულელას ვიწრო ხეობას. სულ მალე უკან მოიტრია განთქმული გელათი, რამდენიმე სოფელი და ზღვის დონიდან 590 მეტრის სიმაღლეზე გაშენებულ, საქვეყნოდ ცნობილ ტყიბულში შესრიალდა.

გასულ საუკუნემდე ტყიბული ერთი პატარა და უპრეტენზიო სოფელი იყო, მისი მკვიდრნი მშვიდად და უღრტეწველად ცხოვრობდნენ. მაგრამ ერთ დღეს მოვიდნენ გეოლოგები და ნაქერალას ქედის სამხრეთ კალთების ფენებში აღმოაჩინეს

უკვეწილი

ფიქალებისა და ტყიბულის „შეი
ორის“ უმდიდრესი საბადო.

ლიწყო ქვეანხშირის რეჟე. იმ-
დროინდელი ტექნიკით — წერაქვით,
ნიჩბითა და ბარით მალაროში მუშა-
ობა ძალზე ძნელი და აუტანელი გა-
ხლდათ. მბუტბები ფარნების შუქზე
მადნის ნგრევა არ იყო იოლი საქმე.
მიწის სიღრმეში მოპოვებული ქვანა-
ხშირი ცხენებზემდელი პატარა ური-
კებით გამოჰქონდათ სამუიოზე. უხე-
ირო ვამაგრების ვამო ხშირად ინგ-
როდა მალაროს ჭერი და მსხვერპ-
ლიც დიდი იყო. ყოველივე ამან კი
ხალხში შიშის გრანობა გააძლიერა
და შეძლებისდაგვარად ყველა გაუ-
რბოდა მალაროში მუშაობას. მაგრამ
დიდი ოქტომბრის სოციალისტურმა
რევოლუციამ ძირიანად გარდაქმნა
მშრომელი ადამიანის ყოფა-ცხოვრე-
ბა. სახე იცვალა ტყიბულმაც. მოვი-
და ახალი, მძლავრი თანამედროვე
ტექნიკა და მალაროელის მძიმე შრო-
მა ხალისიანი და ბარბიანი გახდა.
ცხენებზემდელი ურიკები ელექტრომა-
ვლებმა შეცვალა, წერაქვი და ნი-
ჩაბი — პნემატურმა ჩაქუჩებმა და
ელექტრობურებმა. ხის სამაგრების
ნაცვლად ახლა წარმატებით იყენე-
ბენ ლითონის სამაგრ კონსტრუქ-
ციებს. მალაროში შეუფერხებლად
მუშაობენ საენტილაციო მიწყო-
ბილობანი.

1939 წელს ტყიბული ქალაქად გა-

მოცხადდა. ამან კიდევ უფრო შეუწყ-
ყო ხელი ქვეანხშირის მოპოვების
გაცხოველებას. გაიზარდა მალაროე-
ლთა რიცხვი, გაჩნდა მალაროელთა
ოჯახური დინასტიები. ხოლო როცა
1940 წელს ტყიბულში მე-19 პრო-
ფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი
დააარსდა, მალაროელის პროფე-
სია კიდევ უფრო მომზობილი გა-
ხდა. ჩვენი ახალგაზრდობის ბევ-
რი წარმომადგენლისათვის იც-
ნებდათ იქცა, დაეუფლოს სამთო-
ელის გმირულსა და საბატიო სა-
ქმეს. მაგრამ კარგი მალაროელი
რომ გახდეს, ბეჭითად უნდა ის-
წავლოს. ეს იციან ტყიბულელმა
პიონირ-მოსწავლეებმა და ამიტომ
რეალურადამთავრებულნი ხალისით
მიდიან პროფესიულ-ტექნიკურ სას-
წავლებელში, რათა თავიანთ ოცე-
ბას ფრთები შეასხან. დღეს ოთხსა-
მდე მოსწავლე გულმოდგინედ ეუფ-
ლება სამთო საქმის სხვადასხვა
დარგს. ზოგს მალაროს ელექტროზე-
ინკლობა იზიდავს, ზოგს ელმავლის
მემანქანობა აინტერესებს, ზოგს
კიდევ — კონსტრუქციების მემო-
ნტაჟეობა. ვიგლის სამი წელი და
შრომისმოყვარე ჰაბუტები მიაშუ-
რებენ თავ-თავიანთ უბნებს, რათა
საეუთარი წვლილი შეიტანონ დიდ
სახალხო საქმეში.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ტყი-
ბულის პროფესიულ-ტექნიკურ სა-

სწავლებელში ჩვენი რესპუბლიკის
სხვადასხვა რაიონებიდან ჩამოსუ-
ლი ახალგაზრდებიც სწავლობენ. ბე-
ვრი მთავანი სასწავლებლის დამთა-
ვრების შემდეგ იქვე რჩება სამუ-
შაოდ. ასე მოიქცა, მაგალითად, ცა-
გერაზ რაიონის სოფელ ლუხვანიდან
ჩამოსული ვეკაცი ევტიხი სვანიძე.
მან წარჩინებით დაამთავრა სასწავ-
ლებელი და დღემდე წმენდითი სან-
გრაჟის სამთო მუშის პროფესიით
თავდაღებით მუშაობს სტალინის სა-
ხელმძღვანელოში. მთავრობამ და
პარტიამ ღირსეულად დააფასეს მისი
შრომა. ევტიხი სვანიძე უმალღესი
საბჭოს ორი მოწვევის დებუტატი,
მის მეგრად აშუენებს „შრომის წი-
თელი ღირსის“, „ოქტომბრის რე-
ვოლუციის“ და „მეშახტის დიდე-
ბის“ სამივე ხარისხის ორდენები.
1980 წელს ევტიხი სვანიძეს „რეს-
პუბლიკის დამსახურებელი დამრი-
გებლის“ წოდება მიენიჭა. მისდა
სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ამ სა-
პატიო მოვალეობას იგი ბირნათლად
ასრულებს.

ნუგზარ ქაშაკიშვილიც, ვალერიან
ქედიამ და სხვებმა, როცა სასწავ-
ლებელი დაასრულეს, ევტიხი სვანი-
ძის კომპლექსური ბრიგადაში ითხო-
ვეს განაწილება. მათი სურვილი და-



სამთო
სამაძის
სახეკვლავის
გულმოდგინედ
სწავლობენ
მეორე
კურსის
მსხმენლავი
რესპუბლიკის
დამსახურებულ
კადაკოვ
გიორგი
აბესაძის
ხელმძღვანე-
ლობით.

კმაყოფილეს და შრომისმოყვარე ბიჭები ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რათა არ შეარცხვინონ თავიანთი დამრიგებლის და, რაც მთავარია, ტყიბულის პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლის სახელი.

რომელ მაღაროშიც კი შეიხედავთ, ყველაზე შეზღუდვით შრომით ღინასტივებს. ეს მით უფრო სასიამოვნოა, რომ ამ ღინასტიკათა უმეტროსი თაობის წარმომადგენლები უმთავრესად ტყიბულის სასწავლებლის კურსდამთავრებულნი არიან. გელა ვარდოსანიძე და ჭეშალ ჩაფიძე სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ თავიანთი მამების ნაკვალევს მიჰყვნენ. ისინი ახლა მშობლებთან ერთად ხალისით მუშაობენ, ჰქმნიან სახალხო დოვატას, იციან, რომ მათ მიერ მონერგული ყოველი ტონა „შაი ოქრო“ ძლიერებს მატებს დედა-სამშობლოს.

ვლული და კობა. მართლაც რომ სასიამოვნო სანახავია მათი შრომითი პატივობა.

სამთოელის პროფესიისადმი სიყვარული მამამ — ვიტლი ჩაფიძემ ჩაუნერგა თავის ვაჟებს — გიჩასა და ხვიას, რომლებიც ახლა ტოლს არ უღებენ მშობელს.

ლენინის სახელობის მაღაროში ბევრი სახელოვანი სამთოელი მუშაობდა. მათ რიცხვს ეკუთვნის ისმაილ გვერტაძეც, რომლის თავდადებული შრომა მთავრობის უმაღლესი ჭილდოთი, „ლენინის ორდენით“ აღინიშნა. პატივცემული ისმაილი ახლა პენსიონერია, მის საქმეს მისი შვილი იაკობი და შვილიშვილი იუზა ვანაგრობენი. მამა-შვილს ტყიბულის პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი აქვს დამთავრებული, იქ ვეზიარნენ მაღაროელის პროფესიას.

სამთოელობა რომ გმირული და

ეს საქმე ისე, რომ შენი შრომა მხოლოდ ფრიადზე დასდებოდეს სხვანაირად შენგან ქვეშაირი მაღაროელი არ დადგება. სწორედ პროფესიისადმი ასეთმა აღზრდას დამოკიდებულებამ მიიყვანა სასწავლებელში ტყიბულის მე-5 საშუალო სკოლის რეკალსდამთავრებული მისწავლეები. სამი წლის შემდეგ სასწავლებელი რომ დაასრულეს და სავალდებულო სამხედრო სამსახური მოიხადეს, მიუგება მაღაროს მიაშურეს. ფრიად კუბლაშვილი მერგოლური გახდა და თავისი უნარიანი ხელმძღვანელობით რგოლის წევრთა სიყვარული დაიმსახურა. იუზა გვერტაძე უწყნარი სანგრებლის მუშაა. ვეა ჩაფიძე ლენინის სახელობის მაღაროში გამყვანად მუშაობს. მან მუყათით შრომით მალე გაითქვა სახელი და თანატოლებს ნდობაც დაიმსახურა. ტყიბულელმა კომკავშირელებმა ვეა XIX ყრილობაზე თავიანთ დელეგატად წარგზავნეს თბილისში. მერე კი წარჩინებული სამთოელი საქართველოს ალკე ცყის წევრად აირჩიეს.

და რომელი ერთი დავასახელოთ, — ლენინის სახელობის მაღაროში გამარჯვებულები შრომაში ტოლს არ უღებენ ერთმანეთს: გიორგი ცირეკიძე და ამირან ბრეგაძე, მალხაზ ბოჭორიშვილი და მამუკა შერაზადაშვილი ფუტკრებივით ფუსფუსებენ მაღაროში.

სტალინის სახელობის მაღაროში, რამდენიმე ათეული წელია, დაუღალავად შრომობს ანტონ კირკიტაძე. მისმა ვაჟმა გურამმა ტყიბულის სასწავლებელში შეითვისა სამთოელის პროფესია და მამას ამოუღდა მხარში. მალე გურამის ვაჟიშვილმა დაასრულა იგივე სასწავლებელი და მანაც მხარი დაუშუენა ბაბუასა და მამას. მურმანის შვილები, ირაკლი და გიორგი კი ჯერ პატარები არიან... ხარობს ბაბუა შვილიშვილებში.

„დაიზრდებიან ჩენი „ლემები“ და, მჯერა, ისინიც თავიანთ წინაპრების გზას გააყვებიან“, — ფიქრობს ძველი მაღაროელი და სიამაყით ეღიმება.



სასწავლებლის კოლონოზეა
1-ლი კურსის მსმენელნი
შახბაძის საპატიოსნო სემსტინის
მედიანისმზას კანოლიან.

მშახბაძის მუხარადი, შარანი და საპატიოსნო აირონიანი.



საქმისადმი არანაკლები სიყვარულით მუშაობენ მაღაროელთა სხვა შრომითი ღინასტიკები. მაგალითად, რაფდენ ქურციკიძეს მხარს უმშვენებს მისი ორი ვაჟი — მე-

საპატიოს საქმეა, ეს ცნობილია. ისიც ცნობილია, რომ ამ პროფესიის დასაუფლებლად მარტო სურვილი არ კმარა, სურვილთან ერთად საჭიროა შეიგროვო, შეიყვარო და შეისწავლო



წითლა

შარა-შარა წაწალებს
ერთი ბიჭი ავეია,
სულ პატარებს აწვალალებს,
სულ ქოქოლას აყრინა.
ის კი სითნით, სითნითებს
და სულ სხვებზე გვიითებს,
წითელ ქოჩორს იმალება,
„მე კი არა, — იმანა...“
კარგად ვიცით, ვინც არი,
წითელ თმებზე ვიცანით!

ენათანი

ძნელი ასატანია
ერთი ენათანია,
ვეკითხებით მგათედ:
ენას როგორ მიათრევ?

ბოლოს ისე დაფასდა,
კრინტს არა ძრავს დაფასთან,
უკვე მეტისმეტია —
ენა მოუკვნეტია!...

დედა-ინჰუპატორი

გამოეყო წიწილებს —
ერთი ქულა წიწინებს:
— დედა-ინჰუპატორო,
დღეს გოგონა გეპატრონობს.
წითელ ყელსახვევიანს
ეს რა კარგი ხელი აქვს!
ახლა სახელს არ იტყვი?
ნორჩი ნატუ-რალის-ტი!
თუმც სახელი რთული აქვს,
ისე კარგი გული აქვს,

სიყვარული

სომ მეთანხმებით, ბავშვებო,
გვეწავს სიყვარულის აღმური:
დედა! — ეს არის სამშობლო!
მამა! — ეს არის მამული!
თუმც სიყვარული ბევრია,
მათში პირველად გვეგულვის
მზის სხივით გადაფერილი
ჩვენი მამული, დეღული!

მ ზ ი ა ზ ხ ე მ ი ა ნ ი

პართალი სიმღერა

„ცოდან რად უნდა მძებრობა“.
ვათა ფსაველა

ეგეთივ მქონდა ხელობა —
ცაში არწივებს ვსმობდი
„ცოდან რა უნდა მძებრობა“,
მტერი მყავდა და ვმტრობდო,
მეც შამიღებავ მთა-ველი,
სისხლით ტილის მტრისა,
არ შამირცხვინავ სახელი,
მუსლი მამდედა მგლისა.
ბევრჯერ დამთოფეს ვულშიაც,
ზეზე წამოვდექე მაინც,
არ გამიყიდავ ფულშია
ტოლნი,
სწორნი და
ძმანი...

დღევი გავითენე ცინცხალი
გვირგვინით ნათულ მზისა,
ვიცე ძმაღ და მოყვრად ვიცანი,

სულში მტრედივით ვისვამ.
ცას სწვდება ჩემი სიმღერა,
სიკეთის ნერვი დაფრევე
და მეზრდებიან მგლისფერა
ვაგები ფსოვს და აღვეთს.

გადინერაბა

„რატომ არ მოვალ ვვიბაღა“.
ვათა ფსაველა

ელოდებიან,
შეწვენას სთხოვენ,
მოდის,
სიმწვანეს მოაფოფინებს,
გაასალისებს
ყველას და ყოველს
მშვიდად,
თანაბრად
და გულმოდგინედ.
ნაყანარს,
ყანას,

ტყუხა და ასოს,
ეზოს,
ნასახლარს
და სამოსახლოს;
ბუჩქებს და სეებს —
ნედლესა თუ გამსმარს
ციმიციმა ბროლს და
მარგალიტს ასსამს.
მტრედის გუნდით
ფიქრებს წამოშლის,
ტკბილად ეღურტულებს
ძველ ლაფაროში.
თქნა ბაღჩა
იუ ზვარი დიდი,
ყველან კეთილი ღიღინით
მიდის.
ყვავილს თუ ფოთოლს,
დამჭკნარს და ღორთქოს
დაეკიდება
აღმასის მძივად...
ბედნიერია ეუფუნა წვიმა.

ქ ა მ ა რ ი ნ ე ბ ა გ ლ ი ა შ ი ლ ი

ჩვენი ნაბრძა

პოი, რამდენი ფიქრი მაქვს,
რამდენი სიტყვა სათქმელი...
უპირველესად ვინატრებ,
სულით და გულით ქართველნი,

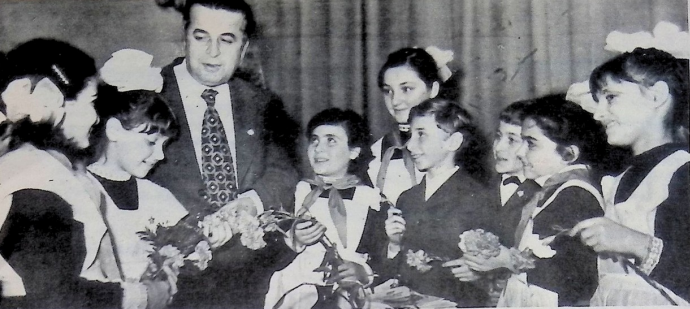
მამულმა ილხინ-იხაროს,
ბრწყინავდეს მისი სახელი.


პარტი დედა

მარტი დედა, ხის ტოტიდან
იღიმება კვირტი,

იზორება ნაზამთრალი,
მზის სხივისკენ ილტვის.
ჩიტუსაი ბურქნარეში
ფიჭვიფიჭვი... რაზე? —
სანატრული გაზაფხული
მოგვადგაო კარზე.






 საქართველო
 მწერეთა
 კავშირი
 კობახიძე
 ზუბა
 ბარულაძე
 კორნაძე
 ასანაძე
 ნორი
 ჯაბია
 გელაშვილი
 ვატილა

სამოციანი წელი და საქართველო

ცნობილ ქართველ პოეტსა და საზოგადო მოღვაწეს, ეურნალ „დროშის“ მთავარ რედაქტორს, საქართველოს მფარველთა კავშირის საბავშვო და ახალგაზრდული ლიტერატურის სექციის ბიუროს თავმჯდომარეს ხუტა ბერულავას ახლობანს 60 წელი შეუსრულდა. ამ საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით პოეტმა მრავალი გულბოლი მილოცვა მიიღო. მათ შორის არის ერთი განსაკუთრებით ძვირფასი და ამაღლებული ბარათი, რომელსაც ხელს აწერს სამამულო ომში გმირულად დაღუპული მეომრის დედა სონია შალაბერიძე.

ჩვენ ამ ბარათს მთლიანად მოვიყვანთ, რადგან მასში მოცემულია ხუტა ბერულავას, როგორც პოეტისა და მოქალაქის, შესანიშნავი დახასიათება, ამასთანავე კარგად ჩანს, თუ რა როლს ასრულებდა და ასრულებს პოეზია ჩვენი ხალხის სულიერ ცხოვრებაში. აი, ეს ბარათი:

„იმ უმბიმეს დღეებში, როცა ჩვენს სამშობლოს თავს დაესხა მოსისხლე მტერი, ჩემამდე მოაღწია ჩემი შვილის — ალიოშა შალაბერიძის და მისი ერთგული მეგობრის — მიხეილ მიშკოვის გმირულად დაღუპვის ამბავი. მე წამიერთხეს შენი მგრანობიარე და ამაღლებებელი

ლექსი „ამხანაგო მიშკოვ, ძმაო შალაბერიძე!“

შვილდაკარგული დედის გულს რა გაახარებს, მაგრამ იმ ლექსმა მართლა გამახარა და გული გამითბო. მთელ საქართველოს მოედო შენი სიტყვები.

არც ჩემი ქალიშვილი დაგვიწყებია, ჩემო შვილო! როცა იმის დაღუპვის ამბავი გაიგო, იგი ფრონტზე წვიდა. შენ მაშინ ლექსი დაწერე „სიმღერად თქმული ამბავი შალაბერიძის დისა“.

წლების განმავლობაში მეხმარებოდი, შვილო, ჩემი ალიოშას საფლავის მოძებნაში. ბოლოს უკრაინის მიწაზე მოვაგვინო ჩემს ბიჭს. მე რა უნდა ვთქვა ამის შესახებ, შენ თვითონ შესანიშნავად აღწერე ყველაფერი მშვენიერ ლექსში „ოცდათექვსმეტ წელიწადს“.

განა მარტო ჩემი შვილი გაუცოცხლე ოჯახს, სოფელს, ქვეყანას, ყველამ იცის, რომ შენი ლექსებით უკვდავი გახადე საბჭოთა კავშირის გმირი, ჩოხატაურის მკვიდრი, ლენინდარული მფრინავი ჭიჭიო ბენდელიანი, მამაცი პარტიზანი პეტრე გვალია, საბჭოთა კავშირის გმირი გრიგოლ სხულუხია, ჩვენი მეტროპოლი ქალიშვილი თინა იოსებძე და მრავალი სხვა.

სამოციანი წელი შეგსრულდება, შვილო. ღმერთმა კარგად გამოყოფს. დედაშვილურად გეხვევი და გისურვებ ყოველივე კარგს. გისურვებ, რომ მომავალშიც ხალხის ტყვეობასა და სიხარულზე გეწეროს; ბევრი რამ გაგეყვითბინოს ხალხისა და სამშობლოს საყთილდღეოდ; ქვეყანაზე ყოფილიყოს მშვიდობა და არც ერთ დედას არ განეცადოს ის ტანჯვა და სიმწარე, რაც მე განვიცადე“.

ეს ბარათი იმითაც არის საგულიოცნებო, რომ ის ეცხება პირველი ლექსს, რომლითაც ხუტა ბერულავამ ერთბაშად მიიპყრო მჭითხველის ყურადღება. ეს იყო დიდი სამამულო ომის დასაწყისი, როცა კბილბამდე შეიარაღებულ მტერი წინ მოიწევიდა. გახუთებმა ამბავი მოიტანეს, რომ ერთ-ერთ ბრძოლაში უსახელო მადლობზე გმირულად დაიღუპნენ რუსი მიშკოვი და ქართველი შალაბერიძე, რომლებმაც თავი გაწირეს, რათა შეეკავებინათ მტრის ჭარბი ძალების შემოტევა და ამხანაგებისთვის ორგანიზებული უკანდახევის საშუალება მიეცათ. რამდენიმე დღის შემდეგ გახუტ „კომუნისტის“ ფურცლებზე დაიბეჭდა მანამდე სრულიად უცნობი ჭაბუკის ხუტა ბერულავას ლექსი, სიდაც ორი

მებროლოს, რუსისა და ქართველის, თავდადების ფაქტი მოხდენილად არის განზოგადებული და პოეტურად აღწერილი. ავტორი ყოველგვარი პათეტიკისა და ზოგადი ფრაზების გარეშე, გულში ჩამწვდომად უმღერის სხვადასხვა ხალხის შეილება საბჭოლოს ძიობას, ვაჟაკობას და სამშობლოსთვის თავანწირებს. პოეტი ერთნაირად წუხს როგორც ქართველი, ისე რუსი მებროლოს დალუპების გამო, მაგრამ ერთი მათგანი რომ მთლად ახლობელია, ჩვენი სისხლად და ხორციელია, ეს ყარვად ჩანს თავგანწირული ვაჟაკებისადმი მიმართვის ფორმაში.

უკვადევა თქვანია,
არ ჩაქრება თქვენი შვი,
ახანავო მიწავო,
ძმო უდალმებრივო!

ეს ლექსი ხალხმა მაშინვე აიტაცა და სიმღერად აქცია. მაღლ ასეთივე ბედი წილად ხვდა ხუტა ბერულავას მეორე ლექსსაც ლეგენდარულ მფრინავ ჭიჭიკო ბენდელიანზე.

„კომუნისტმა“ პირველი ლექსი რომ დაუბეჭდეს, ხუტა ბერულავა თექვსმეტი წლის ყმაწვილი იყო, ცხრამეტი წლისამ კი 1944 წელს გამოსცა ლექსების პირველი წიგნი „სამშობლოს სიყვარული“.

ხუტა ბერულავას მეორე შემოქმედება გამსჭვალულია მგზნებარე მოქალაქეობრივი პათოსით, დღევანდელით სუნთქავს, მშობელი ხალხის სიხარულითა და ტკივილებით სულდგმულობს. ამავე დროს მისთვის უცხო არ არის ნაზი ლირა, ბუნების ფილოსოფიური განცდა, პოეზიის მარადიული თემა — გასაყვარული და სხვანი. ამ პირველ განსაკუთრებული ანიშვნის ლირისა ლექსების ციკლი „კლბურთი მელოდია“.

ხუტა ბერულავას პოეზიის ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია თხრობის სიღრმე, ეპიკურობა. მან თანამედროვე ქართული პოეზია გააძლიერა არაერთი პოემით, როგორცაა „წინაპრები“, „თინა თორტინელი“, „გზები და ვარსკვლავები“, და სხვანი მათ შორის გამოირჩევა ვრცელი პოემა „რუსული გული“, რომელიც რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მშენებლობის ფონზე

იშლება და შთამბეჭდავად გვიხატავს ძველი ნაქალაქარის აღდგენისა და აღორძინების სურათს.

ხუტა ბერულავას თვალსაჩინო წყვილი აქვს შეტანილი თანამედროვე ქართულ საბავშვო პოეზიაში. მისი საბავშვო წიგნები ნორჩ მეთხველთა დიდი მოწონებით სარგებლობს, ხოლო ცალკეული ლექსები სხვადასხვა ხანა და მკვიდრად სასკოლო სახელმძღვანელოების ფურცლებზე, გავისნერთი ერთი მათგანი, მიძღვნილი დიდი ლენინისადმი:

დასახამიან აშვარად ხდება:
დამაინა როდენაც კვდება;
იმი თარად დარჩება სადღაც;
ერთი ანდნეხვებს მის დახლებს,
მეორე მხის აქვილის აშვავს.
დასახამიან აშვარად ხდება...
უნე კო... სციოცხლს დიად თავდადებ
ერთი თარად ვარგუნა ბეღმა,
ჩვედნა სიკვილი უნეს დახლებსა,
ჩვედნად დღეღამს ვერ ვაუხდებავს!

ნორჩი მეთხველისათვის ადვილად აღსაქმელი და დასამახსოვრებელი ფურცლები არის დახატული სამშობლოს სიყვარულის გრძნობა ლექსში „შენ, პატარა მეგობარო“.

ხალხს გული, ქვეყნს წარუვა,
ცანი შვი და მოსა წყარო,
ლელაქის წელი ბრუნავს
ხელ შენა, ხადეცარო.
არ დეარყო ერთი წუთი...
მე, სციოცხლ, მდიდო, წყარო,
ყველაფერი შენ ვეყოფნის!
შენ, პატარა მეგობარო!

ამ ლექსში პოეტი პატარა მეგობრისადმი მიმართვის ხერხს იყენებს, სხვაგან კი თვითონ ბავშვს ალაპარაკებს და აქაც დაუბრკოლებელი აღწევს მიზანს — ბუნების ნაენობა და მიზიდვლელ სურათებთან ანალოგიის გზით უნერგავს ნორჩ მეთხველს მშობლიური ენის სიყვარულს. ლექსი, რომლის სათაურია „მე ყველაფერს მირჩევნია“, თავიდან ბოლომდე ისე არის შეკრული და ერთ წინადადებად ჩამოქნილი, რომ მთლიანად უნდა მთავიყვანათ:

აიძლოს უყვარს ია ლურჯი,
მაისს — წვიმა წაწყარა,
კლდეს — მღინარის შექაბილი,
ქაქილს — წყარო აწყარა,
პალას — ბგენა ბუღბუღლისა,
ტყის შრიალში ჩართული,
მე ყველაფერს მირჩევნია!
ჩემი ტკბილი ქართული!

ხუტა ბერულავას ბევრი ლექსი ეძღვნება წიგნს, სკოლას, სწავლას, საყვარელ მასწავლებელს. „ეს ურთი მული მეც არ მასწავლებს“ წიგნზე დღეთა ერთობას მასწავლებს. — ამბობს პოეტი და მართლაც დიდი სიყვარულით იცნობს თავის ბავშვობას და მშობლიური სოფლის სკოლას, სადაც ხის კედლებში ქარი ატანდა, მაგრამ მოსწავლეები ისდნენ და უსმენდნენ მასწავლებლის ჭაღლის სურხამს. ამგვარი ავტობიოგრაფიული დეტალები მეტ ინტიმურობას ანიჭებს ლექსებს და უფრო დამაჯერებელს ხდის პოეტის რჩევადარჩევას: „არ დაივიწყოთ, რომ ქვეყანაზე წიგნს ვერაფერი შეცვლის“.

პოეტი იცნობს ბავშვის ფსიქოლოგიას, სწვდება მოზარდის ხასილითა და ისტატურად იყენებს მათ თუ იმ ნიუანსს ნორჩი პერსონაჟების დასახასიათებლად, მათი ექთოლოგიური გარემოების წარმოსახენად. ასე ვეცნობით პატარა ლილას, მსახიობობაზე რომ იტენებოდა, თავხობრობა მიყის, ბიჭს რომ დამსგავსებია და მათი მიაი წყნეთელად წარმოუდგენია ფეხბურთით გატაცებული ბიჭებს, ნივთსა და სკოლის, რომლებსთვისაც პეღე და კოპა შეუტრქმევით.

მეთხველს უფროდ დაახლოდება საბავშვო ბავშვი მიმავალი მზერა, თოჯინებს რომ არივებს, შეიყვარეთ ერთმანეთი, არ იჩხუბოთ, არ იღეთოთ, და სამაგიეროდ შარდებთ: „ინიც ამ რჩევას გაიგონებს და ჰკვიანად ითამაშებს, შინ რომდესიც დაბრუნდებოდა, მას ვაჩუქებ წითელ ვაშლებს“. ანდა როგორ დასტრბალებს თავს პატარა არჩბა თავის უმცროს მძის გოგონებს ჩივიანული გოგონა, როგორც ჩანს, უფროსებმა ცოტა ხნით აჩრტეს დაუტოვეს სამეთვალყურეოდ. ბიჭმა გაიღვიძა და ტირილი მოართო. აჩბა მზადა ყოველგვარი სტეფანი შეუსრულოს მძის, ოღონდაც მან არ იტიროს:

ახე დღეადღიან
ია გაბარებს, გოგონა?
ფუფის წაბა არა გუბრეს?
წყარის წყალი მოგინდა?
არც წყარის წყალს იწებებს?
მა აქ ვადგე, ლაგინაან?

საქ. სსრ კ. მარქსის
ს.ს. ს.ს. რესპუბ.
ბ.ბ.ლ. — თბილისი

ეს ოთხსტროფიანი ლექსი თავიდან ბოლომდე ერთ რითმანზეა აწყობილი, როც სასიამოვნო მუსიკალურ ფეიტქი ქმნის. ასევე მთლიანად ერთი რითმით არის შეკრული, მაგრამ რიტმულად განსხვავებულია „სტუმრობანა“ და „პაპამ კომში მოიტრანა“.

ბოლო ხანებში ხუტა ბერულავამ წარმატებით სცადა ქალამი პროზაშიც და გამოაქვეყნა დიდი სიბოთით დაწერილი საბავშვო მოთხრობები.

მწერლის მრავალმხრივი შემოქმედებით მუშაობა სრულად რომ გავითვალისწინოთ, აქვე უნდა მოვიხსენიოთ მისი ლიტერატურულ-კრიტიკული ეტიუდების კრებული „მშობლიური სახელები“, მგზნებარე პუბლიცისტური წერილები, საბჭოეთის ლიტერატურის თვალსაჩინო წარმომადგენელთა ნაწარმოებების მრავალრიცხოვანი თარგმანები.

მწერლის პორტრეტი მიანც სრული არ იქნება. თუ ხაზგასმით არ აღვნიშნავთ მის ფართო და დაუცხრომელ საზოგადოებრივ მოღვაწეობას. ხუტა ბერულავა სხვადასხვა დროს რედაქტორიდა აღმანახ „ლიტერატურულ ფხანეთს“, „ერუნალ“ „ციხკარს“, ამჟამად, როგორც ვთქვით, „ერუნალ დროისის“ რედაქტორია წლების განმავლობაში ის სათავეში ედგა გამომცემლობებს „ნაიალღისა“ და „განათლებლას“ და თვალსაჩინო წყლოლი შეიტანა ქართული წიგნის, განსაკუთრებით — საბავშვო წიგნის გამოცემის საქმეში.

მწერლის ასეთი ნაყოფიერი შემოქმედებითი და საზოგადოებრივი საქმიანობა არაერთხელ აღინიშნა სამშობლოს მაღალი კიდლოებით, მათ შორის — შრომის წითელი დროშის, ხალხთა მეგობრობისა და საპატიო ნიშნის ორდენებით. მედლოებით.

უფსტროვოტ ძვირთას პოეტს ხანკრმოლის სიცოცხლე და კლკაკასეთივე ნაყოფიერი შემოქმედებითი შრომა სამშობლოს სადიდებლად და მშობლიური ხალხის საყილიდლოდ.

წარბა ზუმზარშიმე

მეტილებუბა ავილე.

დასასვენებლად უნდა წავიდე. კარგა ხნის ფიქრის შემდეგ გადაწყვეტიტე ერთი კვირით დეიდა ბაბოსთან ჩავსულიყავი. მომიხდა მენახა ეს უბედური ქალი, რომელმაც ორი ვაჟიკი დაკარგა სამამულო ომში. ახლა მარტოდმარტოა თავის ბრმა ქმართან ერთად სოფელში.

ავიკარი ვუღანაბადი და მივადექი დეიდაჩემის კონტა უზოს. აქ ყველაფერი ისევე გამოიყურება, როგორც ოდესღაც. ჭიშკართი ტალავერში შედისარ, რომლის ბოლოში ლამზაზად ამწვანებული ეშობა, ისეა მიწკრიალებული, ნემსი არ დავეკარგება. ყველაფერს დეიდა ბაბოს მზრუნველი ხელი ატყვია.

არავინ გამომეგება, ძაღლოც კი არ გამოსულა. აივნის წინ უხეხრულად შევდგეტი, მინდოდა დამეძახა და არ გიცოდო, რა დამეძახა. ბოლოს მოვასტრხე:

— მასპინძლო, მასპინძლო!

სამზადის კარი გაიღო, მაღალი, ხმელი ქალი გამოჩნდა, თხელი მკნინანი ცხვირითა და ზეაწული კარცხნა წარბით. ხელი მოიჩრდილა და გამოძახა:

— რომელი ხარ?

— მე ვარ, დეიდა ბაბო, ვერ მიცანი?

— ეჰ, საიღანლა გიცნობდი? — მითხრა მან, მკერდის ჩამიკრა და სამზადში შემიწვია.

— ვინ არის, ბოშო? — იკითხა სიბერით ვაზარულმა ხმამ.

— მე ვარ, ბიძია კოწია! — გადავეხვიე მოხუცს.

— დემერმა გიმველოს, შეილო, ჩვენი ვაზარებისათვის! — თავზე მუჭის სიმსო კურცხლები დამაფრქვია. ერთმანეთი მოვიკითხეთ.

— დაბერომა შეილო, მებრამ დაბერებას ვინ ჩივის?! ბიჭები დავკარგეთ, მეერ რა ბიჭები! ვყირვართ ახლა ასე გამოყრუებულეთ. სამადლოდ სოფელი არ ვგოვიწყებთ, მეტი ვინა ჩვენი პატრონი... შენც დაბერდი, კუწკუწელი, — უთხრა მის მუხლებთან ჩამედარ ძაღლს კოწიამ და თავზე ხელი გადაუსვა — როგორ



ქაკვლია დეკარინი

მატყარი ზარბა სუზამაი

გეკადრება, სტუმრის მოსვლა ვერ გაიგე.

დატრიალდა დეიდაჩემი, უტბად ჩემი ბიჭები სუფრა. დავსენდით. დეიდაჩემის ჯამზე მხოლოდ ცივი მჭადის ნატესი და მწვანილი იყო.

— დეიდა, რატომ არაფერს მიირთმევე?

— პირობა მაქვს მიცემული, სანამ ჩემი ბიჭები არ დაბრუნდებიან, ცივი მჭადისა და მწვანილის მეტი არაფერი ვჭამო.

— მოკვდები, დეიდა!

— ხედე, არ მოკვდები! — მითხრა მან ნაღვლიანად და თვალი ჩემს მწერას გააყოლა. მე კოწია ბიძიას ჯამს მივანგრედი.

— მაგას არაფერს ვაკლებ, თვალთ კი ვეღარ ხედავს მაგ უბედური, მაგრამ ჭამით თვითონ ჯამს.

გულდამძიმებული ეზოში გამოვედრი.

— კარგი მოვლოლი ეზო-გარემო გაქვს, დეიდა!

— ამის მეტი რა საქმე მაქვს, არ მინდა ჩემს შვილებს გაპატარებულნი დავახვედრო სახლ-კარი.

ტანში უცნურად გამცრა, ნუთუ დეიდას კიდევ აქვს შვილების დაბრუნების იმედი?

მოვიარეთ ეზო-გარემო, ჭურის-თუნუხვ გადავდვიტო, ბიძია კოწიას ცრემლი არ უშვრება, სიხრით დაგვყვება. დეიდა ბაბოს ცრემლი არ გადმოვადრინია, გახვეებული მელა-პარკობა.

— ეს ლეღვები ჩემმა მიწამ იმ დღეს დარგო, საფლდებულს სამხედრო სამსახურში რომ გაიწვიებს. ათი დღელა აკლდა დამთავრებას, ომი გამოცხადდა. ეკვ, ნეტავ ერთხელ კიდევ ენახა თავისი ეზო-გარემო! კოწია, დეიდალეები, ამ ქვაზე ჩამოჯექი. — ბიძია კოწია თუთის ხის ჩრდილში დაჯდა, ჩვენ ვენახში შევედით. — ცოდოა, აღარ შეუძლია. — შეიბრადა კოწია დეიდა ბაბოს.

— კარგი ვენახი გაქვს, დეიდა!

— ვცდილობ. ჩემი ბიჭების სახელზე ყოველ წელიწადს საქარისად ვაბარებ ყურძენს მთავრობას. — ვენახის ბოლოში გავდვიტო. — ეს ბროწეულები შაქროს დავარგვითვე წასვლის დღეს. იმ წელიწადს დაამთავრა ბიჭმა. ცსრამეტი წელი შეუსრულდა და წაიყვანეს. ცსრამეტი წელი დასრულდა წელი გახდა ჩემი შვილებისათვის. ორივენი ცსრამეტი წლისანი იყვნენ... სამუდამოდ ცსრამეტი წლისანი დარჩნენ ჩემთვის.

ეზო-გარემო რომ მოვიარეთ, ახლა ოდა-სახლში შევედით. სახლსაც მზრუნველი ხელი ეტყობოდა, ახალი შეკეთებულნი ჩანდა.

— სახლი ახლად შეკეთებიათ, დეიდა?

— მე სად მქონდა მაგის შეკეთების თავი, შვილო, სოფლის საბჭოში შევიკეთა, გვილიან, გვაბატრონო-

ბენ, რაც შეუძლიათ. ეკ, სხვისი საბატრონო გავხდი ჩემი შვილების პატრონი.

კოწია ბიძია მთელი დღე სამზარეულოს წინ ზის სამფეხა სკამზე, გზას გახცეპერის. მათეებს მისი დავინებული ცეკრა, ვერაფერს ხედავს და ისე დაღინებით რას მისწერებია? თითქოს მიმისხდა ფიქრს:

— დადებრდი, ველარაფერს ვხედავ, შვილო, მაგრამ გზას კი ვაბნევე და ზედ გამოჩენილ ჩემს ბიჭებს ჩემზე პირველი ვერაგინ დაინახავს. — ხმა უთრთის, ცრემლები გულზე ეფრქვევა, ნეტავ სადა აქვს ამდენი ცრემლი?

გამიჭირდა ამ დღეში ჩავარდნილ მოსუცებთან ყოფნა. სული მეღვება, როდის წავაღ, მაგრამ დეიდასთან ნათქვამი მაქვს, ერთი კვირით ჩამოვედი-მეთქი და ვითმენ. ერთი კვირა როგორც უნდა გავძლო, დეიდაჩემი ყველაფერს ხედემა და ცილილობს ვამართობ.

დღითი აღრიანად ავდექით, დეიდა ბაბო ძროხას წველის, მე იქვე ვდგავარ, ხბოს ვიჭერ. ხბო ცური-საკენ იწევა, ძლივს ვერვები.

— ღონიერია, ეგ მიმიუნ! — ამბობს დეიდა ბაბო.

— რქეს ბევრს უტოვებ?

— არ მიყვარს დავლსაბეუელი საქონელი, ერთ ძუძუს მთლიანად ვტოვებ.

— ბებია ბაბო, ბებია ბაბო! — ჭიშკარის ბავშვის წაკრიალა ხმა გაისმა.

— მოდი, ბებია, მოდი, აგერა ვარ! — შეეხმინა დეიდა ბაბო.

— ბებია ბაბო, ბიჭებმა გამომგზავნეს, ხვალ დეიდადრიანად თქვენი სიმინდი უნდა გავამოროდოთ, თუ გვცლიათო! — სხაპასუხობთ ალაპარაკდა ბიჭი. — აგერ ნიყვი დავკრიფე მუშანას ჩემი მოფლისისა, ნაწიშიარცხე იმდენი ამოსულა, იმეთანი სანახავია!

— მაღლდა, ბებია, დეიდა ბიჭი გაიხარდა, ღმერთმა ტყბილად დგა ბეროს. მაღლავ, ეს ჩემი დისშვილია, ქალაქიდან ჩემს სანახავად ჩამოვი-

და. — ბიჭმა შვიი, ბრიალა თვალთ ში შემომანათა. თავისი ყელსახვევივით გაჩიოდა. — თქვენთვის როგორ არ მინალა, შვილო. ქვეყანას ეხსენალა არიან ჩემი სიხარული, ამათით მიდგავს ხული: — ახლა მე მომიბრუნდა დეიდა ბაბო.

ბიჭი წავიდა, დეიდა ბაბო ბიჭის მოტანილ ნიყვს დაჩაერდა: — ჩემს შაქროსაც უყვარდა ნიყვის კრეფა.

მეორე დღეს დღითი აღრიანად დეიდას ბებია ბაბოს სიმინდის თონხა, გამხიარულად დეიდაჩემის მიმუბებელი კარ-მიდამო.

შე და დეიდამ ბიჭებს ისეთი სუფა დავახვედრეთ, ჩიტის რქვე არ აკლდა. სიხარული აკლდა მსოლოდ, ის სიხარული, რომელიც ახალგაზრობას და ბედნიერებას შემოაქვს სახლში. სადილის კეთების დროს დეიდაჩემი თითქოს გამხიარულდა, გამოყოფილდა.

— მე უბედურს, ასე მგონია, ჩემს ბიჭებს ვუშნადებ საჭმელს!

ბიჭების წასვლის შემდეგ კოწია ბიძია დასაძინებლად წამოიწია, მე და დეიდა სახლის აივანზე ვსხედვართ.

— მიშას წერილები მინდა გაჩვენო. — მითხრა დეიდამ, ოთახში შევიდა და სამუთხას ბარათები გამოტრანა, ბათით ფაქიხად შეკრული.

— ჩემი შაქროსი კი ერთი ბარათიც არ მიმიღია, ასე უგზო-უკვლოდ დეიდაკარგა. — დეიდა წერილებს მიკითხავს, მიკვირს, როგორ მხსენ წერილებს იწერება ეს ცსრამეტი წლის ბიჭი, სწამს, რომ მტერს დამარცხებს და გამარჯვებული დაბრუნდება.

— გაუმართლდა ჩემს შვილს ალლო, მტერი დამარცხდა, მაგრამ რამდენი აღარ დაბრუნდა? — ეს მისი უკანასკნელი წერილია! — დეიდა წერილს მიკითხავს. — „ახლა ჩვენს აივანზე მერცხლები იქნებიან, ზაფხულშითი აივანზე მწოლარეს მუდამ მაგათი ჭიჭკიკი მალეიჭებდა, ჩემო დეიდა, ახლა შენ მოუსმინე მაგ ჭიჭკიკს, ჩემს ამბებს მოგახარე-

ბენ, ჩვენს გამარჯვებას!" — ცრემლები წამომეძალა, სახლის ძელებს თვალი შევაღვლე, მერცხლის ბუდეს ვეძებ, დეიდამ შემამჩნია, განაგრძობ: — ზემს აივანზე მერცხლები აღარ მოდიან. შაქრო რომ გააცოლდე, იმ საბედისწერო დღეს აივანზე დაჯექი, ჩანჩახა მზიანი დღე იყო, ისეთი სიწუმე იდგა, ფარჩხებზე ბოლოქანქალები დახტოდნენ და მათი ფეხ-

გაავებულმა შეუტია. მეორე ჯერ წყნარად იჯდა, მეორე იმასაც დაეკარგა მოთმინება, გაცხარდა, მაგრამ რა გაცხარდა! მივიარა მოჩხუბარს და კუდიმ ქვა ასროლინა. პირველი თითქოს დაწყნარდა, უკან დაიხია, მაგრამ შორიდან ისევ იმუქრებოდა, დავებოდა, კვლავ რაღაცას ითხოვდა, მაგრამ მეორე მტკიცედ იდგა თავის გადაწყვეტილებაზე. პირველი გაბ-

— აივანზე ურიცხვი მერცხალი შემოფრინდა, ბუდეს გარს შემოეჯარნენ, მავთული მერცხლებით გაცივსო, ატყდა გაუთავებელი სმაჟოა... დედა მერცხალი შემოვითადა, ბუდიდან გადმოვიდა, თითქო დარაჯად დაუდგა შევილებს, ბუდის დასამარცხებელ ფიცარზე გაიფოფრა. ამდენ მერცხალში მისი მხარის დამჭერი არავინ აღმოჩნდა, დედა მარტო იყო თავის შვილებთან, დანარჩენები გარს ეხვეოდნენ, ეჩხუბებოდნენ, ემუქრებოდნენ, დედა მერცხალი კი არავის ეუბებოდა. დიდილა, სმას აღარ იღებდა, დამუნჯდა. ერთობლაც აღარ შეუტია მომხედურებს, ხანგამომვებით ბუდეში აჟივოვებულ ბარტყებს თუ გააღებდავდა.

მერცხლები არ ცხრებოდნენ, დედა მერცხალს ქოქოლას აყრიდნენ. ყველაზე გაფთრებული შინაური მერცხალი იყო. გუნდი დაწყნარდებოდა, მაგრამ მომჩივანი კვლავ რაღაცას ეტყოდა, გუნდი ერთს ამოისუნთქავდა და ახალი ძალით შეუტევდა დედა მერცხალს. შევეკეროდი მოჩხუბრებს, მათი ღვიზა არაფერი მესმოდა, ვინ იყო დანაშავე, ვერ ვხვდებოდი. ნეტავი, რა დამაგა დედა მერცხალმა ისეთი, რომ მთელი სამერცხლეთი ედავება?

ბოლოს, როდესაც მომხედურებს ღავა მოსწყინდათ, გაფრინდნენ. დარჩა დედა მერცხალი მარტო თავის ბარტყებთან. ერთხანს გაოგნებულნი იჯდა ბუდის კიდევ, მეორე ბუდეში ჩავდა. ფიქრი შემოეჯარა. როცა, კარგა ხნის შემდეგ, ბუდეს ავხედე, დავიხანხე, რომ დედა მერცხალი გამეტებით ახლდა თავს ბუდის კედლებს. — რა დაგემართა, შე უბედურო? ნუთუ შენისთანა პატარა არსებამაც არ ელევდა დარდი, უსიამოვნება და ჭირი?.. შემებრაღა დედა მერცხალი, მისი უბედურების ყურბამ შემეშარა, სახლში შევედი.

სალამთო მერცხლის ბუდეში სიწყნარე იყო. მავთულს გაგხედე, მავთული ცარიელი იყო. გაჯავრებული მამა არ ჩანდა.

დილით ადრე ავდექი, აივანზე გამოვედი. შუა იატაკზე ფრთებგამული



ბის წყაბანი მესმოდა. ჩემი მძიმე საფიქრალიდან მერცხლების სმამ გამომარკვია, აივნის სვეტებზე გამბულ მავთულზე ჩვენი მერცხლები ისხდნენ, არა ჭიკჭიკებდნენ, გამწარებული ერთმანეთს რაღაცას შეს-ჭიჭყინებდნენ.

— რა დაგემართათ, რა გავიჩნდათ სადავო? — შეუწყყერი მათ. უცვრად ერთი მერცხალთავანი გაცხარდა, ბუმბული ფალზე დაუდგა, მისმა წილიდან ყურთანსმენა წილი, მეორეს შედგრაღა მიეჭრა, გაიფხორა და

რაზღა, ალბათ, მოსწყინდა ამდენი ღავა, ადგა და გაფრინდა. მეორე კვლავ მავთულზე დარჩა და უიმედოდ მისჩერებოდა გაფრენილს, მეორე თავის ბუდეს და ბარტყებს დაუბრუნდა. ბარტყებს საჭმელი არ მოუტანა, გაოგნებული იჯდა ბუდის ნაპირზე, შვილებს არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა. ნეტავი, რა დევმართათ, ნუთუ მათაც იმე და უბედურება აქვთ?!

უცვრად ფრთების შხულილი მომესმა, აივანზე ჩრდილი ჩამოყრა, ავიხედე და, ღმერთო ჩემო, რა დავინახე

ერთ მშვენიერ, ფიჭორიან პატარა პალზე მინდა გიამბოთ.

ყველა კარგ საქმეს, გეცოდინებათ, თავიკაცი და წამომწყები, სულისჩამდგმელი და გულშემატკივარი სჭირდება. აფერ, ნახევარი საუკუნეს ბევრი აღარ უკლია, რაც ქართველ ბავშვებს თავიანთი საბავშვო გამომცემლობა აქვთ, და ამ გრძელ გზას ამდენი ხანია ერთგულად მოჰყვება ჩვენი უბერებელი მედაბინე ელენე ციბაძე, — ჩვენი ელიკო, როგორც სიყვარულით ექძახით ხარლმე.

რამ ატარა ამ გზაზე? რა და, ბავშვებისა და ქართული მწერლობის სიყვარულმა. მოვიდა სულ ახალგაზრდა, მოვიდა უნივერსიტეტის მერხიდან და დიდი სიმაღლეები არ უძებნია, სულ მცირედით დაიწყო, მაგრამ რასაც აკეთებდა, აკეთებდა გულთ, ლამაზობით იწვოდა საქმისათვის.

ჩაფიქრებით, დინჯალ ჩასტყვროდა ხელნაწერს და თუ შეამჩნევდა, რომელიმე სიტყვა სწორად არ იწერა, ხომ არ გვინათ, დასთმობდა და ისე დაბეჭდვდა? დიდა პატივობდა გაუმართავად ავტორს და მუდამ გამარჯვებული გამოდიოდა. ბევრი ასეთი პატივობის მოწმენი ვაგზადარაობთ ჩვენ, მისი მეგობრები.

1951 წელი იყო, ყველაზე ბედნიერი წელი ჩემს ცხოვრებაში — ის იყო, „საბლიტგამში“ (ასე ეწოდებოდა იმ დროს დღევანდელ „ნაკადულს“) დაიწყო მუშაობა. გამომცემლობაში ხშირად მოლოდინგნინო ნაკაშიძე, იოსებ გრიშაშვილი,

ნაკადული



ელენე ციბაძე

მარიჯანი, ანა ხახუტაშვილი, ილია სიხარულიძე, გიორგი თავიშვილი, დავით განჩილიძე, სოსო გაბაშვილი, შალვა ცხადაძე და ბევრი სხვა სასიქადლო ქართველი მწერალი და მხატვარი. დიდად მეამაყებოდა, მათთან დალაპარაკების საშუალება რომ მომეცემოდა და გაოცებული შევცტყვროდი, ჩვენი ელიკო ასე თამამად რომ ემუსაიფებოდა მათ. მერე მივხვდი, იგი ამ სახელოვანი ადამიანების ახლობელი და მეგობარი იყო. მისდევს დღე დღეს... დარწმინდა თუ ავდარწმინდა ჩვენი ელიკო კვლავ მოუყვება ქუჩას სვეტებიანი სახლისა-

კენ, სადაც თავისი საყვარელი გამომცემლობა ეგულება და ერთგული მეგობრები ელიან. ახლა იგი ჩვენს ბიბლიოთეკას განაგებს.

დინჯალ გააღებს ბიბლიოთეკის კარს, თვალს ვადაავლებს თაროებზე ჩამწკრივებულ წიგნებს, ზოგს ხელს შეავლებს, მეთსათუთება. ახარებს ყოველი კარგი წიგნის გამოცემა. ამ ოროცდაშვიდი წლის მანძილზე გამოცემული არა წიგნი გნებავთ, რომ მას არ ახსოვდეს. ისიც ზეპირად იცის, მოეწონა თუ არა იგი მკითხველს:

საქმის ამ დიდი სიყვარულისათვის მთავრობის ჯილდოები არ აკლია, — საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელი, კულტურის დამსახურებული მუშაის წოდება...

სწორედ მასზე თქმის, „ნაკადულს“ დედადა, ისე ახლოს მიაქვს გულთან ყოველი ჩვენგანის დაღბინება თუ ვასაქობი. დიდი სიმწარე იყება, როცა ზედოზედ დაკარგა ძვირფასი ადამიანები, რომლებიც ერთ დროს ბურჯებად ედგნენ გამომცემლობას: თუთ ამჟამად და ქმთევენ ნადირაძე, შალვა გვინიძე და ვახტანგ ბუქუყელი...

მაგრამ სულთ ძლიერია და გაუძლი.

დაე, დიდხანს ევლოს „ნაკადულს“ სავალ გზაზე საბავშვო წიგნის ამ დიდ მოამბეს ჩვენი მოზარდების სასიკეთოდ და სასიხარულოდ.

ნონა ალაზნდარიშვილი

ლი დედა მერცხალი ეგდო, მივყარდი, ავტატე, ვაცივებული და გამშვებული მერცხალი, ეტყობა კარგა ხნის მკვდარი იყო. ბუდეს ავხედე, ჩამჩუში არ ისმოდა. კიბე მოვოტანე, კედელს მივადგი, ბუდეში ჩავიხედე. დმერთო ჩემო, ოთხივე ხარტიკი მკვდარი იყო. შეშხარა სანახაობამ, მუხლები ამიკანკალდა, ძლივს ჩაოვედი კიბიდან. დედა მერცხალი ბოსტანში დაგმარხე თავის ბარტყებთან ერთად.

ამის შემდეგ, ყოველ ზაფხულს ველოდი მერცხლებს. რაღა არ ეილონე, იქნებ ის ბუდე აღარ მოსწონთ-



მეთქი, ახალი ფიერები მივეყარი. ჩემმა ცდამ აშოოდ ჩაიარა, მერცხლები აივნას აღარ გაეკარნენ. სამუდამოდ გამოიკეტა მერცხლებისათვის ჩვენი აივნის კარი, დე არა მარტო მერცხლებისათვის, — დაამთავრა დეიდა ბაბომ. მის თვალებს ცრემლი არ ასველებდა. სივრცეს ვასტკეოდა...

ელვლად რას?

მარჯვენა „პიონერის“ მე-10 ნომერში დაიბეჭდა წერილი „ხარბოები“ „პარაკლავატიონი“-დან. ეს იყო პასუხი ერთი რაზმის საბჭოს თავმჯდომარის მიერ ეურანსაში გამოკრულ წერილზე და ეხებოდა მის ვახაჟის, დსუქისა ამ წერილის ირგვლივ კომპრომირულ ქალაქ ხორის ძნელძაძეში, პიონერთა ხანაჯი „პარაკლავატიონი“ გაიშარა. გოგონა ჩიოდა, — რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ამირჩივს, მაგრამ გამოუდგდეს მხარეს არ ამოიძვინენ, არ მჭერჩებენ და მუშაობა შეიწყვიტა. კლუბ „სოციალიზმი“ უპირავე გამოხატა მხარე ამ წერილზე. გაეცინოთ რამდენიმეს.

... მხ წიბრლი ატარი და მანვეც არ არის. თანარაზედგის რაჟი აირჩივს, მხარეც უნდა ამოსდომოდენ, ახალდას არა და გამოუდგდეს რაზმის ხელმძღვანელს და უფროს პიონერებმდგანელებს უნდა დახმარებოდენ.

რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე პირველად ამირჩივს. მარათლი ვითხარა, არც მე მებმარბა ვინმე, მიწლიდა გამომეშვა კედლის ვაგუთი, ვერ წყავებრებ. თანარაზედგის წყვილების მოტანა დავაუღდა, არ შეიარულებს. როგორც იყო, მოვარგოე წერილები, მაგრამ ახლა პიონერებმდგანელები არ აღმოჩნდა სკოლაში, ბოლო რაზმის ხელმძღვანელი არც კი მივიწინა. რაზმის შერბარა მონდოდა ჩამატარებინა, ვერც ეს შეუძლია, ამხანაგებმა მოუცდელია მომიშურეს. ვამეჭირა. დიდი პასუხისმგებ-

ლობა რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეობა.

ელვა ზაპალაშვილი, გურჯაანი. ჩამოთის საშუალო სკოლის პირველი რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე.

... მითრთხი კლბსში ვთავი, რაშეულის საბჭოს თავმჯდომარედი რომ ამირჩივს. თავიდან ვამოძნელდა, დამმარბედი უფროსსკლბის ვთხოვე, ისინი მამწინე მხარში ამომიძვინენ და მუშაობაც აეურთვედი მესამედ ამირჩივს რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარედი.

წერილის ატარობის თანარაზედგის კარგედი არ მოცუედა, თუ ამირჩივს, შუმიდვი ზურავი რატომ შეუცდის? მის ხასიაში რამედი თუ არ მოსწონდათ, თვითონვე ვეჭრათ, შენდებდა მათ წინამძღოლობას?

„პიონერში“ დაბეჭდილი წერილი „ხარბოები“ ვიცისკვლივედიდან რაზმეულებს ვაწიხილდი. ვიცავითა, როგორც უნდა იყოს პიონერებდი აქტივისტები და დსუქსა ასეთი ვაჯეთითი ახლადარჩეულს რაზმის ხელმძღვანელედი და პიონერებმდგანელებდი უნდა დავმარბო, პიონერებდი აქტივისტის სკოლის მუშაობაში ჩართონ, რჩევა არ მოაკლდეს.

შენი მიტანბ, გეგეეკორი, დედათის მწწლიანი სკოლის რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

... წარბილს ატარი ნამადედადი არჩილეთი მწინა, არც კი ვციც, რა ვფორილი პიონერს, როგორცდი რაზმის საქმეებს თავს ვერ არიშვებს.



წინ-მეორესა დიდი კასუხის-გეგეეკორა

რაზმის წინამძღოლად ისეთი პიონერი უნდა ავირჩიოთ, რომელიც ყველას უფარს და კაბეებს სძლევენ. მარტო ხუთონობა არ ქმარა. რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეს თანარაზედგითან მეგობრული ურთიერთობის დამატარება უნდა შეუძლოს. წერილის ატარობის ამხანაგები ვაზრ ვანუღუნენ, რატომ ამოწო, რომ მუშაობას ბრამუნებვის ვაცე მით შეუღდა. რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე თანარაზედგითან პირინციპული უნდა იყოს, მაგრამ სამარბილიანი და გულბოხი. რატომ ამირჩივს რაზმის საბჭოს თავმჯდომარედი ასეთი უფრო პიონერი, როცა რაზმში მამწინე უცუთესებიც იუფუნენ? ბოლო თუ ამირჩივს, რატომ ვარბევს?

„პიონერს, რომელიც თავის მოვალეობას თავს ვერ ამომშვებს, პასუხა, პიონერთა, შეტარებაზე უნდა შეუცდის. რატომ უნდა, მისი თანარაზედგელებიც დამნაშავენი არიან. მათ უნდა ესმოდნენ, რომ წინამძღოლებს ვაუძნელდნენ, თუ რაგვითი პიონერები არ დაუბერენ მხარს.

ბათუმსა ჩონიბი, გეგეეკორი, ახედათ, დღემიკავებს მწწლიანი სკოლის პიონერი.

... პირვამლად ამირჩივს რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეს. მისი, ეს ჩრეგამ დიდ პასუხისმგებლობას მოითხოვს, სძნელდება თანარაზედგელების დამარბებით დავძლიე; დამმხარენე რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე რომს ქეღობაა და უფროსი პიონერებმდგანელები ცდიდონ ბოღდა.

ფოთელი პიონერს, რაზმის საბჭოს თავმჯდომარის ვახეგობა ჩამოეჭრა. ეს რა მოხდა? თანარაზედგეობა საწარბოთხანარბევი შეტარებაზე ერთხმად ამირჩივს, შუმიდვი კი შემიუცდინენ; ვანა ყველას სწავრი ცნობა უნდა აეთვოს? თუ არ სურდათ, ვის აძლებდით? ავირჩიოთ, ვისაც ყველა საქმეში ვაყუებდნენ.

ჩემი რაზმი ქალე მეგობარულია, არც მუშაობა მიჭირს, ვეძლის ჰქვს დედალება, დავაძლებს შესრულდება პასუხს შეტარებაზე, თუ რაგვითი სძირად რებმანეთს, მით რამე ვამეჭირა, საკითხი მამწინე რაზმის შეტარებაზე ვამწინე და იქ ვსწავლობი. ჩემი რაზმის წევრი მწინა არეყვანებდი სკოლის მოსწავლეთი კომიტეტის თავმჯდომარე, თუ არ დავებმარ-

სახელმწიფის წარმოება

— ქალის ბევრი სახელი მამაკაცის სახელებსაგან არის წარმოებული, — უხსნიდა მოსწავლეებს მასწავლებელი, — ასე მაგალითად: ფრანცისკა — ფრანცისკაგან, ეოზეფინა — იოზეფინაგან და ასე შერბედა, ახა, ვისი შეუღლა კიდევ დაახლოდის მავალით? პეტრის წამოღდა: — ანტონა, ბატონი მასწავლებელი! — ანტონა? მაინც რომელი სახელია. — ანტონისაგან.

მეგობრობის პლამა

მარტ ტენეი ინგლისში ჩავიდა და სასტუმროში დახმარდა. უნდოდა, შობებულებებს მის წინაშე თავისი სახელი შეეტანა, მაგრამ ვიღერ ჩაწერდა, ჭერ სხვების ჩანაწერებს ვადსებდა და ბოლოში ამოიკითხა: „ლორდი ჩესტერფილდი მასხარბობით“. მერე კალმისტარო მოიბრუნა და ქვემოთ მამწინა: „შოკ ტენეი ჩამედილი“.

ფიფინასური მანწამალებული — ცოტა ცივა, ნეტავი რამდენი გრადუსი სითბოა რთხში? — ჭეითხა რბოა დას.

— ცამერი გრადუსი, — მიფუცა ანამ. — კარში რამდენიდა? ახა ნახე? — რთხი გრადუსი. — დიდებულადა ფწმარა ვააღე, ის რთხი გრადუსიც შენი შემოფუშვებით და უფრო დათბობა, — წამოთახა ადაცეებით რბო.

სახიზამთროს საუბარბი

სადგურის მისამდებლად რაზმში ამერიკელი ქარისკაცი იქდა და კეებს ლეგებდა. კარხის უფროსი მას ვეგრდით მჭდოობა მოსუცმა ქალმა და ბოლოს დიმილით მიმართა:

რეკორდი

ეთ, მისაც ხომ ვაუთრებდნენ? პიონერულ დავალებებს ხალხი-სიანდ ეცილებდნენ დალი მის-ურაძე, დია როდონია, დარე-ჯან ჯიბაძე, მია შერგელია, ირმა ნანავა და სხვები. არცა ჩემმა თანარაზმებმა ვაა ვა-მისაშველმა წინა მათვისტა-რისთა რისხეულიყო ორმოცო-დაში ვამარტყა, ვეუბნად შე-ინი აღწევსო მისი წარმა-ტება. სწავლასა და შრომასი მტვირთავს ვეგზარება. ჩემი აზრით, სწორად იც ახლია იმ წერილის ავტორის რაზმი.

მადი ბუნებრივი, გალი. პირველი ვალის ნა-არჩევანის საშუალო სკო-ლა. რაზმის საბჭოს თავმ-დომარე.

წერილებიდან ირკვევა, რომ ზოგიერთი სკოლის პიონერთა ორგანიზაციაში არასწორად ტრადელა საინფორმაციო-სარჩევ-ნო შეტყობინებები. ეს კი თავის-თვად იწვევს რაზმულში აქ-ტივისტი ბუნებების წინა პლან-სზე წარმოება, პიონერების წინამძღობლის და პიონერუ-ლი აქტივისტი არჩევის პრინცი-პია გაუფასურების.

პიონერული კოლექტივის წინამძღობლის სახითია და, ამავე დროს, მტვისმებდა სა-სუხისმგებლო, ავი პიონერუ-ლი აქტივისტი კლუბი „კონკონს“-სახელზე შეიქმნა წერილებ-ის ავტორებიც აღწერიან ახს.

საქართველოს ადგილ ცენტრა-ლიური კომიტეტის გაღწევებ-ილებით პიონერთა ორგანიზა-ციაში ანგარიშვება-არჩე-ვები კოლექტორად აღიღ-

მისიში ეწყობა. ვაზაფსულურე არჩეული აქტივისტები შემდეგ მომზადებას გადიან ზუსტულ-ში პიონერთა ნაბეჭების ან სემინარებზე.

რაზმის საინფორმაციო-სარჩევ-ნო შეტყობინებას აბრძობს ბოლის ეწყობა, რადესუს რგოლებში უკვე მომთავრებულია ასეთი შეტყობინება, არჩეული არიან რგოლის ხელმძღვანელები და შეტყობინება კანდიდატურები რაზმის საბჭოს შემადგენლი-ბისათვის.

შეტყობინების მომზადების გე-მას რაზმის საბჭო აღრევა აღდგენს. აქ განისაზღვრება აქ-ტივისტი კონკრეტული დავალებ-ების შესრულების ვადები; რაზმის საბჭო კარგად შეის-წავლის ყველა პიონერის მო-საზრების მთელი წლის მან-ძალზე გაწეული მუშაობის შე-სახება და მინათი შეძლება მოეწეროს ანგარიში გამოთი-ბების: „იმ და ჩემი“, „რა გა-ვაყოლო საზოგადოებაში“, „იმე რაზმი საკავშირო მარშე“ და ა. შ. შეტყობინებ მოიწვევი უფროსი მტვირთებს და აგრე-თვე რაზმის საშუალო უმცრო-სი ასაკის პიონერებსა და ოქ-ტომზარლებს. რაზმის საბჭოს ანგარიშის მომზადებით პი-ონერებმძღვანელი და კლასის ხელმძღვანელი დაგეგმავენ. ანგარიშზე უნდა გათვალისწი-ნოთ, როგორი მონაწილეობა რაზმი პიონერთა ორგანიზა-ციის ცხოვრებაში, როგორი მი-აზრების საკავშირო მარშის მიწაშრუტებით, რა საკომოლო იქნა განაღდული რაზმის შეე-რებაზე, რაზმის საბჭოს ხელო-მებზე; როგორ ასრულებდა რაზმი პიონერის საბჭოს და-ვალებებს, როგორ მიმდინა-რეობდა შეტყობინება რგოლებს

შორის? როგორ სწავლობენ პიონერები? როგორ ემარე-ბიან სწავლაში ჩამორჩენი-ლებს? ვეუბნად და ვეუბა სახეში იცავენ თუ არა წეს-რიგზე? რომელი კლასებზე თუ სკოლისგარეშე დაწესე-ბულებების წრეებში აღიან? რას აკეთებენ პიონერული მოქმედების წინაშე, ოქტომბ-რელია ჯგუფებში? როგორ მოქმედებენ თემურლებში? როგორ ემზადებიან პიონერე-ბი დიდ სამამულო ომში სა-პეოთა თაღის გამარტყების 40 წლისთავისათვის, ახლავარ-დობისა და სტალინების მის-კოვის მე-12 მსოფლიო ფესტი-ვალისათვის? როგორია მათი წარმართება მხატვრულ თვით-შემოქმედებაში, სპორტში, ტუ-რისში, „იციკიასა“ და „იმი-დის ტარებებს“ ასპარეზო-ბებში და ა. შ.

რაზმის საბჭოს სახელით ანგარიშს აბრძობს რაზმის საბ-ჭოს თავმდომარე (ანგარიში მოკლე უნდა იყოს და კრიტი-კული). მის დახმავებას აუხე-ბენ რაზმის საბჭოს წევრები, რგოლის ხელმძღვანელები, რი-ვითი პიონერები.

ყველა პიონერი დია კენ-სიუსით შეუძლებს რაზმის საბჭოს საქმიანობას. შემდეგ იჩინებენ ვადას, მესაყვირებს, მელიობს, განისაზღვრება კან-დიდატურები რაზმის საბჭოს შემადგენლობისათვის. შეე-რების და ნაწილს პიონერებლ-მძღვანელი წარმოავსებ — იგი პიონერებს შეახსენებს არჩე-ვების წესსა და რიგს, კონკრე-ტულ დახასიათებას მისცემს რაზმის მოქმედებას, მოკლე აღხსნის პიონერებს რაზმის

საბჭოს ამოცანებს ახალი სახე-ვალი წლისათვის, დია კენსიუსით შეტყობინებ-რაზმის საბჭოს შემადგენლო-ბა (5 ან 7 კაცი). მასში შე-დის რაზმის ხელმძღვანელი, როგორც სკოლის კომპაგნიის წარმომადგენელი. თითოეული კანდიდატურა რგოლებში გან-ხილდება. პირველი კანდიდა-ტურა რაზმის საბჭოს თავმ-დომარისა. მისი მითვება დია წესით ხდება. შედეგებიც ხმე-ბის უმრავლესობით განისაზღ-ვრება.

ახევნით ხაზზე რაზმის საბჭოს წევრებსა და რგოლის ხელმძღვანელებს, მეტლებს, მე-დლებს, მესაყვირებს განსხვავ-ვებულ ნიშნებს დალაცემია. სრულდება პიონერული სამ-დებია.

ახე რომ, თავისი რაზმის წი-ნამძღობლის არჩევანში, თითოე-ული პიონერი მონაწილეობს. ზოგჯერ მათი მოსაზრება შე-ინილება არ დადებენ უფრო-სების საუბრისა, მათს საფუ-ძველსმოკლებული მოსაზრე-ბის შეცვლაში პიონერები პე-დაგოგის, პიონერებმძღვანე-ლის ჩრევს ითვალისწინებენ.

შეტყობინებ დაწეუბებისა პი-ონერებისათვის ამა თუ იმ კან-დიდატურის არჩევის ძალდატა-ნებით თავს მოხვევა, ანგარი-ში უნდა გაეწიოს იმ კანდი-დატურებს, ვისაც პიონერე-ბი რეკომენდებენ ახლდვენ. კოლექტივის არჩეულს შემდეგ იხვე კოლექტივი უღვას გავი-რდით და ემზადება წინამძღო-ლის დიდ მოვალეობის შეს-რულებით.

ნათიშვილი ფილიძე

— სახამოვნოა, შეილო, თქვენი საუბარი, მაგრამ, საშუალოდ, ყრუ ვარ.

გადამწყვდები ხმს

ვენის კონსერვატორიაში კონცერტის შე-დგენის რომ უნებამა, კომპოზიტორისა და ლირიკოსის ველებზე მადერის ვილაცამ ჰქოთ-ბა:

— მართალია, რომ ერთ ქალღმშობლს პირველი პრემია უნდა მიეღო და მხო-ლოდ ერთი ხმა დაკლდა? — სწორად ვაგვიყვით, — მიუფო მალე-რისა, — ნამდვილად მხოლოდ ერთი ხმა დაკლდა: საუბოარი.

საუბარდღებო მამაში

ვეციყარბილი პოეტი აღებტი ფონ მალე-რი სხირად კარტიკებდა დიდ ფრანგ მწერ-სა და განწინათლებელს ფრანსუა მარი ვო-ლტერის. მან კი, პირიქით, ერთ მშვენიერ დღეს ქება შეუხას თავის კრიტიკოსს. ამ ამა-ჯავს უფრო მოპკრა ვოლტერის ნაწილობა და უთბარ:

— თქვენ აქებთ ბატონ მადერს, ის კი ხელს თქვენს ძაგნაშია. — ადვილად შეხალბებელია, ორვე ვაყვე-ბოლით, — დიმილით მიუფო ვოლტერსა.

მოკლულარობა

ლონდონის ქუჩაში ორი მამაკაცი ერთმა-ნის გაყოფილარაგა:

— რა ვაპირი ბრძანდებთ? — ჰქოთბა ერთ-მა. — შექისცარი. — ო, ეს ცნობილი ვაგარი. — ამა რაი ოცი წელიწადია, ამ უბანში რძეს დაუბატარებ.

თარგნა ბ. შოთაძის

კოლხე

ბუნება და მუსიკა, მუსიკა და ბუნება. ეს ორი სიტყვა გაუფოყველია და რაღაცთა ძალიანაც წააგავს ერთმანეთს.

თავად განსაჯეთ, განა ასე არ არის? სიტყვა „ბუნების“ გაგონებაზევე თითქოს ჩაგვესმის ჩიტების მხიარული ელურტული, ცელქ ნაკადულთა რაკაკი, ფოთლების იდუმალი ჩურჩული, ზღის მშვიდი ტალღების „იანვანა“, ირმის ყვირილის ომხიანი ბგერები, ყანის შრიალი ნიაგუ... და კიდევ ვინ მითვლის მშობლიური მიწის ბავშვობიდან ნაცნობ ხმებს.

როდის დარჩა მუსიკის პირველი პანევი? პასუხი შეიძლება დაგვიგვიანდეს. და ეს არც არის გასაკვირი. მაგრამ თუ გავისხედით იმას, რომ სისხამ დილით, როცა მზის პირველი სხივის დათვებისთანავე ღერო-ტრეტემში ძლიერდება წვეწის მოძრაობა, იშლებიან მინდვრის ყვეილები, ბუხილს იწყებენ ნექტარის მოსაძიებლად მდელოზე გამოსული ფუტკრები, ცხალი გახდება მუსიკა ფლერა, ეფერს და მარად იელღერებს იქ, სადაც ჩქეფს სიოცხლემ, სადაც ანათებს ჩვე.

მუსიკისა ადამიანმა ქარიში ლერწმის სიმღერას, მოჭრა ლერწამი, გააკეთა სილამური და ამგვარად დაეწეულა თავად დედაბუნების მიერ ნაკარნახევ ცოცხალ ნოტივს.

ალბათ ადამიანის ესთეტიკური გრძნობის ყველაზე აღრეული გამოვლენებები სწორედ ბუნების მოვლენებთან — ქართთან, ქარიშხალთან, მებთან, ელასთან იყო დაკავშირებული, პირველყოფილი ადამიანები უშუალოდ განიცდიდნენ ამ სტიქიურ ძალთა ზემოქმედებას, ეფლვებოდნენ მათთან დაპირისპირების ხერხებს და ამ ძალებს თავის სამსახურში აყენებდნენ. ისინი ყურს უგდებდნენ ქარის ბეჩირთს ვარიაციებს — ხან მოჩურჩულეს, ხანაც მოკრიალეს და ამის საფუძველზე ქმნიდნენ საკუთარ მუსიკალურ ვარიაციებას.

საუბუნების მანძილზე ადამიანთა მოდგმა ბუნების სიყვარულთან ერთად თაობიდან თაობას გადასცემდა და მუსიკის სიყვარულსაც. ამგვარად, ერთხელ და სამუდამოდ იწერებოდა სანთორ ხაზებზე ბუნების კეთილი და ბრძნული ხმები.

ბუნების ბგერითი სიმდიდრე ტონალურობით ხსიათდება. იგი დამოკიდებულია დედამიწის კედლებზე. ტუნდრაში ანდა მთამალაში შეგვიძლია მოვეუქმნეთ „მომღერალ თოვლს“, უდაბნოში — „მომღერალ ქვიშას“. არსებობს „მომღერალ ქარის“ ცნება, მითუმეტეს, რომ ქარის სხვადასხვანაირად მღერის გაშლილ ტრამალებში და მთებში. ასევე ცო-

* ჯადოსნური *
* დიკიჟორის *
* ნიკრი ანუ *
ბგერები ბუნებაში
== და ==
სეინის ესთეტიკა

ცხალი ბუნებაც: მაგალითად, „ფრინველთა სიმფონია“ სახეცელიდება ვანიცდის გარემოს კლიმატური და ლანდშაფტური თავისებურებისდა მიხედვით. ფრინველთა ერთი სახეობა ტყეში ბინადრობს, მეორე — ველად, მესამე — მთაში. ყველა მათგანს თავისი სიმღერა აქვს, ერთობლივად კი მიიღება გეოგრაფიული მრავალხმიანობა. ასეა ადამიანიც. და კი ვანსაკუთრებით თვალნათლად სწორედ ბუნებრივი პირობების მრავალფეროვნებით გამოირჩეულ ისეთ რესპუბლიკაშია გამოხატული, როგორც საქართველოა. დიდებული კახური მრავალმიგერი ალანის დაბლობებსა და მთისწინებში უნდა წარმოვობილიყო, ტკივილად სასმენი მეგრული სიმღერები — სამეგრელოს ბარსა და მთაში, ცოცხალი კრიმანული — გურიაში და ა. შ. მთლიანად დასაყვლეთა და აღმოსავლეთ საქართველოში მივიღეთ უმშვენიერესი პოლიფონიური

სიმღერების მთელი ზღვა, რომელმაც განსაკუთრებული ადგილი დაიკავა მსოფლიოს ფოლკლორულ სიყვარულში მღერების საგანძურში. მუსიკა მოწოდებულია ბგერებში გამოხატოს ბუნებისა და ცხოვრების ყველაზე მნიშვნელოვანი ღინამიკური პროცესები, უწინარესად — ადამიანის გრძნობები და აზრები. სიმღერა ჯერ კიდევ ავენიდან გვესმის და მთელი ცხოვრება თანა გვედეს, ფაქტად ეხმარება ჩვენ განწყობილებებს: სიხარულს თუ მწუხარებას, აღტაცებას თუ მკშუნარებას.

აქ შეიძლება დაიბადოს კითხვა: რამდენად შესაძლებელია მუსიკალური ბგერების — ამ ესთეტიკური ფენომენის შედარება ბუნების ბგერებთან? მუსიკის საშუალებით ადამიანმა შეძლო უაღრესად ზუსტად გამოხატა ბუნების ბგერითი მოვლენები. შეიძლება მოგვეჩვენოს, რომ ადამიანმა ბგერით ფეშქვთა ესთეტიკის თვალსაზრისით დაჭაბანა ბუნება, მაგრამ მაშინ რატომ არის, რომ მუსიკის შედგენები გულს არ გვიტყვობს ბუნებრივი ბგერების მიმართ? რატომ არის, რომ კვლავინდებურად ტანში გვიყრიალებს ბუნებრივის გალობის ანდა ტროლის წყრილა ზარის მოსმენისას?

მუსიკა ადამიანისა და ბუნების დამაკავშირებელი რგოლია, მათი ერთიანობის განსახიერება. ეს კი ასეა იმიტომ, რომ უწინარეს ყოვლისა თვით ბუნება შეიცავს ბგერითი სიმდიდრის ყველა იმ ელემენტს, საიდანაც განვითარდა თანამედროვე მუსიკა.

არავითვისი საიდუმლოება არ არის, რომ რაც უფრო მეტადაა დამუშავებული მდლო მოყვლყვლავე ყვეილებით, რაც უფრო სუფთაა კამეკამა წყალი, მით უფრო მხიარულად, ომხიანად და ხალისიანად მხეურობს ბუნების ჯადოსნური ორკესტრი. ჩვენზე, ადამიანებზეა დამოკიდებული, იფლერებს თუ არა ეს ზღაპრული მუსიკა. ნუ დაევიწყებთ ამას, მოუფროთ და გაფთფრთხილდეთ დედაბუნებისას.

ანდროლ ვეჰეჰაშვილი,
ბიოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

ნადიოსპონტი

რადიოსპონტში არის თითქმის ყველა ის ფენომენი, რითაც სპორტული პაქტობები გამოირჩევა — ფსიქოლოგიური სტრესი, სერაოზული ფიზიკური დატვირთვა, აზარტია — ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით. რა თქმა უნდა, როგორც ყველა სპორტულ სახეობას, რადიოსპონტსაც აქვს განსხვავებული ხელწერა, რის გამოც მას ხშირად „უნივერსალური პოზისაც“ უწოდებენ.

რადიოსპონტის მრავალ სახეობაში ცალ-ცალკე ეწყობა შეჯიბრებები. ესენი გახლავთ რადიოგრამების ჩქაროსნული მიღება-გადაცემა, რადიომრავალჭიდი, სპორტული რადიოპელენგაცია (ე. წ. „მელიებზე ნადირობა“), რადიოორიენტირება, მოკლელტალიანი რადიოკავშირი, ულტრა მოკლელტალიანი რადიოკავშირი და სასკოლო მრავალჭიდი. აქედან პირველი სამი ძირითადი ანუ სასპარტაკიადო სახეობებია.

რადიოსპონტი მართლ „კაპიტულტური“ სპორტი არ გველით. ავიდეთ, მაგალითად, სპორტული რადიოპელენგაცია, ანუ, როგორც მას ხშირად უწოდებენ, „მელიებზე ნადირობა“. რადიოაპარატურის ღრმა ცოდნის, გამხვილებული სმენისა და მოზერხებულობის გარდა, იგი სპორტსმე-

ნისაგან მოითხოვს კარგ ფიზიკურ მომზადებას, კერძოდ — სტაიერის, გრძელი დისტანციის მორბენლის თვისებებს.

შეჯიბრებები „მელიებზე ნადირობაში“ ძნელად სავალ ტყიან მასივებში ტარდება.

რადიოსპონტში ჩვენი ქვეყნის ნახევარ მილიონზე მეტი სხვადასხვა პროფესიისა და ასაკის ადამიანია ჩაბმული. ისინი გავრთიანებული არიან რადიოკლუბების სექციებში. მოქმედი რადიოსპორტსმენი, პირველ რიგში, რადიოსაქმის საკუთესო სპეციალისტია. სექციის წევრ სპორტსმენთა უმრავლესობა საკუთარი ხელით დამზადებულ რადიოაპარატურას იყენებს. მამასადამე, რადისტები კარგად უნდა იცნობდნენ მეცნიერებისა და ტექნიკის უახლეს მიღწევებს, უნდა ქეონდეს გამოგონებლის თვისებები, ოსტატის ოქროს“ ხელები და შემოქმედებითი ფანტაზიის უნარი.

რადიოსპორტს ჩვენს ქვეყანაში საკმაოდ დიდი ტრადიციები აქვს.

1922 წელს მოსკოვის გუბერნიის ლოსინ-ოსტროვსკის საწვევებულ სკოლაში ევენი გორიაჩკინის ფიზიკის მასწავლებლის ინიციატივით შეიქმნა პირველი რადიოწრე. ორი



რადისტები ჩვეულ სტიქიაში არიან.

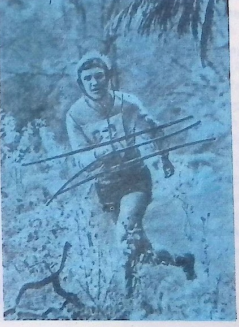


აპარატურა ნორმალურად მუშაობს.



რადიო-კამუფლაჟის რადიო-სპორტის მთავარი სახეობაა

მთხვეობა
პარატივობა
დამოუკიდებელი
რადიოგრაფია



წლის შემდეგ ჩვენს ქვეყანაში გაჩნდა პირველი რადიომოყვარულთა ორგანიზაციები — ლენინგრადში, მისკოში, თბილისში, ნიჟნი ნოვგოროდში, ყაზანში, კიევისა და სხვა ქალაქებში.

დიდი სამამულო ომის წლებში საბჭოთა რადისტები უმნიშვნელოვანეს სამუშაოებს ასრულებდნენ ფრონტის საზღვრს, ამყარებდნენ რადიოკავშირს ჯარის ნაწილებთან, ქვეყანა-ყოფილებთან და პარტიზანულ რაზმებთან.

ომის შემდეგ კიდევ უფრო გაფართოვდა რადიოსპორტული საქმიანობა. 1946 წელს შეიქმნა ე. კრემკელის სახელობის ცენტრალური რადიოკლუბი.

რადიოსპორტის სხვადასხვა სახეობებში ტარდება ვერპოისა და მსოფლიოს ჩემპიონატები, დიდი საერთაშორისო ასპარეზობები.

1962 წელს რადიოსპორტის საკავშირო ფედერაცია რადიომოყვარულთა საერთაშორისო კავშირის წევრი გახდა.

ჩვენში პოპულარობით სარგებლობს სასკოლო მრავალჭიდი, რომელშიც შედის რადიოგრაზმების მიღება-გადაცემა, „მელიღებზე ნადირობა“ და რადიომრავალჭიდი.

რადიოსპორტის ერთ-ერთი ახალი სახეობაა რადიორიენტირება. ამ სახეობის პირველი საჩვენებელი შეჯიბრება 1966 წელს გაიმართა. მასში შედის როგორც „მელიღებზე ნადირობა“, ასევე სპორტული ორიენტირებაც.

რადიოსპორტული წრეები და სექციები მუშაობენ დოსაფისა და პიონერთა სასახლებში, ბავშვთა და მოზარდთა სპორტულ-ტექნიკურ კლუბებში.

რადიო კაცობრიობას უკვე მოუტანა დიდი საკეთი და ბედნიერება. ის, ვინც მის ტექნიკურ ნიუანსებს ჩაუღრმავდება, მის მართვასა და გამოყენებას დაეუძლებს, ვინც ერთხელ მაინც ვაჟა ეთერში, ალბათ ვეღარასოდეს ვეღარ მიაღივებს ამ საოცრად რომანტიკულ სამყაროს.

პასკალ ბარჯაშ, სპორტის ისტორიკოსი.



წიგნი კორასპონდენტთა შარხალი № 3

რადიოსპორტული რადიოსპორტი

ცხადია, მოსაწონი არაა გურამისა და გოჩას საქციელი, გურამის დამოკიდებულება უფროსებთან. მის აღზრდაში შეცდომა რომაა დამუშავებული, ამას თქმა არ უნდა, მაგრამ რა შეცდომა, ეს არცთუ ისე ადვილი დასადგენია; მის აღზრდაში აღბათ მარტო მშობლებს არ მიუძღვით ბრალი.

ერთი სიტყვით, გურამი და მისი თანაცალსელი გოჩა იმ სენით არიან დადავლებული, რომელსაც ყოყორობა და უმადურობა ჰქვია. გურამს არაფრად მიაჩნია მშობლების შრომა, მან არ იცის, თუ რამდენი მუშაობაა საჭირო თუნდაც ერთი სტატიისათვის.

საოცარია, რომ გურამი უპატიველმოდ იხსენიებს უფროსების დამსახურებას რეზოლუციასა და ომში.

ვფიქრობ, გურამი კიდევ არ არის მისული იქამდე, რომ მისი გამოსწორება არ შეიძლებოდეს (მე ასე ვფიქრობ).

ლალი გომილაშვილი, გორი, მეჭერისხევის სახელობის სკოლა, VIII კლასი.

რადიოსპორტი

ეს შარშან იყო... სკოლიდან დაბრუნებულმა მაგიდაზე „პიონერის“ ახალი, მე-8 ნომერი დავინახე. ჩვეულებრივად მაქვს საღილის დროს წიგნის კითხვა და ამჯერადაც არ მიღალატინია მისთვის. ჩემიანები მიწყურებინან, მაგრამ რა გქნა, ჭერჭვრობით ვერაფერი გაეაწყვე ამ ჩვეულებასთან. ახლაც, დამინახა თუ არა ასეთ ყოფაში, ბებიამ მითხოვა ვადამელო გვე-

რზე ჯერნალი, სანამ საღილობის დავამთავრებდი, მაგრამ მე თავს ვერ ვაცილებდი სტატიას, რომელშიც ვიპოვე ის, რაც მართლაც ასე საგანგაშოა დღევანდელი ახალგაზრდობისათვის. უფროსი ბების გადავაწოდე და წვაიკოხე ეს სტატია. „მერედა, შენზე არავითარი რეაქცია არ მოახდინა ამ სტატიაზე“ — მკითხა მან, როცა დაასრულა კითხვა.

ეჰ, ბებო, ბებო... მეც ვიცი და შენც, რომ სტატიაში დამსმელი პრობლემა ავი სენივით მოელო ახალგაზრდობის ერთ ნაწილს, თითქოსდა კი არ შემოიბარა, არამედ მართლაც ძალით შემოიბარა. მეც ვიცი და შენც, რომ ეს მხოლოდ ბავშვების ბრალი არ არის, ამაში უფრო შთობლებს მიუძღვით დანაშაული. იმის შიშით, შეილი არ „დამეჩაგროს“, მშობელი, ასე ვთქვათ, ტყავში ძვრება, ბავშვის ყოველ სურვილს უყოყმანოდ ასრულებს და ამით დათვრის სამსახურს უწყვეტ პირმშოს.

მეც მაყვს ერთი ამხანაგი, რომელიც ამ სტატიამ მაშინვე გამახსენა. იგი არ არის ისეთი, როგორც გურამი და გოჩა არიან... მამამისი საკმაოდ მაღალი თანამდებობის პირია, მას შეუძლია, მართლაც, თითქმის ყველა სურვილი აუსრულოს შეილს, მაგრამ ჩემი ამხანაგი ისეა აღზრდილი, რომ არც ვეღვეტს ითხოვს და ეჩინებით და არც ბოტასებს, მეგობრობაც კარგი იცის და ამხანაგის დასახმარებლადაც მუდამ მზად არის. ყველასთან, განსაკუთრებით კი უფროსებთან, იგი თავაზიანი და გულთათიანი. ისიც მინდა აღვნიშნო, რომ მათ ოჯახში შეილის სიტყვა კი არა, მამის სიტყვაა კანონი.

განსაკუთრებით მომწონს ჩემი ამხანაგის დამოკიდებულება მის პაპასთან, რომელმაც პირნათლად

მოხიბდა პატრიოტული ვალი დიდ სამამულო ომში. მან ამყარა მაჩვენებელი პაპის ჭილდოები და სტალინის პირადი მადლობის ფურცელი... მაშინ მეც მოვიწონე თავი ჩემი პაპის ჭილდოებით... მართლაც, ვინ იცის, მათ რომ საყუთარი მკერდით არ დევცვათ ჩვენი მიწის ხელშეუხებლობა, რანი ვიქნებოდით დღეს...

ცხადია, რაც უფრო ბევრნი იქნებიან ჩვენი გვერდით ჩემი ამხანაგის მსგავსი ყმაწვილები, ის გურამი და ის გოჩა, მათთან ერთად ბევრნი სხვანიც, დინახავენი, რომ ყოფილიყვნა და თავმოწონებოდა უციულობისა და უზრდელობის გამოხატულება მხოლოდ ვფიქრობ, ეს იქნება ამ ავი სენის საწინააღმდეგო ერთ-ერთი ეფექტური წამალი.

ზაზა ნიკოლეიშვილი,
ბათუმი, 22-ე საშუალო
სკოლა, VIII კლასი.

**მასეც
გამოაღვება**

კვიტხლობდი მოხუცი მოქალაქის წერილს და გული მეწეებოდა. რატომ არ უნდა ხელდავეს გურამი, რა შრომას ხარკავენ მისი მშობლები ოჯახისა და პირადლ მისი კეთილდღეობისათვის! მაგრამ რა

უნდა ელაპარაკო ისეთ ახალგაზრდას, რომელსაც არა აქვს თავისი მშობლებისა და ბებია-ბაბუის, მათი დიდი წარსულის პატივისცემა.

გურამის აღზრდაში ბრალი ბებია-სა და მშობლებსაც მიუძღვით, მათ პატარაობიდანვე ვერ ჩაუნერგეს გურამს შრომის პატივისცემა.

მე შეამაყება, რომ ჩემს კლასში და მთელ საშუალო სკოლაში არ არის ასეთი მოსწავლე.

გურამმა უნდა შეიგნოს, რომ ის სწავლობს არა მშობლებისათვის, არამედ თავისთვის. ისწავლოს, თუკი აქვს ამის ნიჭი, და ეს სწავლა მასვე გამოაღვება.

ნონა ბაზრინაშვილი,
ვანი, ზუგდიდის საშუალო
სკოლა.

**ჰვირვასო
რედაქციო!**

ძლიერ დამაფიქრა მოხუცი მოქალაქის წერილმა.

ჩვენა საბედნიეროდ, ალბათ ძალზე ცოტანი არიან ისეთი ბავშვები, რომლებიც არაფრად ადგებენ წინაპართა ღვაწლს, მაგრამ თუ მაინც გამოჩნდნენ გურამისნაირნი და გოჩასნაირნი, მათ წინააღმდეგ აუცილებლად ჰმა უნდა აიმაღლოს მთელმა საზოგადოებამ. მათ არ უნდა მიეცეთ იმის უფლება, რომ აბუჩაღ

აიგდონ ადამიანები, რომლებმაც მოახდინეს რევოლუცია, მოიგეს სამოქალაქო ომი, გაანადგურეს ფაშიზმი და ყველაფერი გააკეთეს იმიტომ, რომ შედინერიტ ცხოვრება და უბრუნდო ზედა გვექონოდა.

გურამი ქედმაღლურად გაიძიხის, ყველა თათბა რაღაცას აცუთებსო. ეს სრული სიმაართეა. მაგრამ, საინტერესოსა, რას აცუთებს ან რის აცუთებსა შეძლებს მომავალში თვითონ?

გურამის საქციელის მიზეზს ყველა სხვადასხვანაირად ახსნის. მე კი ვფიქრობ, რომ იგი მშობლებმა პატარაობიდანვე არ მოაჩვიეს შრომას. ალბათ, როცა გურამის მამა რაიმე სტატისა წერდა, მის „გაეკაცს“ არხეინად ეძინა. დედა და ბებია მას ყველაფერს მზამზარეულს მიაართმევდნენ. სწორედ ეს უშრომლობა გახდა ალბათ იმის მიზეზი, რომ გურამს ადგებით ეთქვა: „შრომა კი არა... დიდი რამე...“

მე არ შევეცდები გურამისა და გოჩას მშობლებს აღზრდის ახალი ფორმები ვასწავლო, მაგრამ, როცა გურამი მათი შვილის თანატოლი, ვთხოვ, კარგად შეუკვირდნენ თავიანთ შვილს, შეაჩვიონ იგი შრომას. ჭერ კიდევ არ არის გვიან...

რუსუდან ჭათათიაძე,
ჭუთაიხი, მე-8 საშუალო
სკოლა, VIII კლასი.

შენი მხარეა

მანუბი, შებოლილი კვამლით, კერასთან საკარცხული მახვვის, ჯარად შემომსხდარი ხალხი, დევების ნათქვამი ზარი, ჭიუხში არჩევის ჩქამი, კლდეზე გაელვება დალის, ოქროსფრად დანთებული მთვარე, ყველა ეს შენი საფიცარია, შენი სათაყვანო მხარეა, გაუფრთხილდი, მოუარე!

ლალი მარბიანი,
შეტისი 1-ლი საშუალო
სკოლა, X კლასი.

სოფლის ზაზა.
პირიპი ვახვალიშვილი,
თბილისის 87-ე საშ. სკოლა, 7 წლის.





გიმი ჩხიჩხი

ლომი ჩრდილელი XVII საუკუნის ქართველი სახალხო გმირია. ჩრდილელთა გვარეულობა, რომელიც არაგვის ერისთავთა აზნაურობას ეკუთვნოდა, იღმეთისა და მის სანახებში მოსახლებდა.

ლომი ჩრდილელი გიორგი სააკაძის თაობის კაცი და მისი თანამებრძოლი იყო. იგი ზურაბ არაგვის ერისთავის ლაშქარში იბრძოდა. როგორც ცნობილია, ზურაბის ლაშქარში, რომელიც მთიულეთისაგან (მოსხევი და ფშავ-ხევსურები) შედგებოდა, დიდი გმირობა გამოიჩინა 1625 წლის მარტში გიორგი სააკაძის ცნობილი აჯანყების დროს არაგვის ხეობის სოფელ საფურცლეთში და მუხრანის ველზე. საქართველოს წახალკედდ მისულ სპარსელებს პირველნი ისინი ეპყვებოდნ და სასტიკად დაამარტეს. ლომი ჩრდილელი ამ ბრძოლის მონაწილე იყო. იგი დაიჭრა, მაგრამ გამოკეთდა თუ არა, ლაშქარს მიაშურა.

ამის შემდეგ სულ რაღაც ორიოდვე თვე იყო ვასლო, რომ მრისხანე შაჰ-აბასის სპარსეთი საქართველოს მოსახლობად დაიძრა. თეიმურაზ მეფემ და დიდმა მოურავმა, რომელიც გაერთიანებულ ქართლ-კახეთის სამეფოს მართავდნენ, ქუდა

ზე კაცს დაუძახეს. ლაშქარში არაგველებიც იყვნენ. ლომი ჩრდილელი ერთ-ერთი რაზმის მეთაური იყო და უნარიანდაც ხელმძღვანელობდა მას.

ისტორიული წყაროები ერთხმად მოწოდებენ, რომ ლომი ჩრდილელი და მისი რაზმი დიდი მოურავის მხარდამხარ იბრძოდა. გიორგი სააკაძე ლომი ჩრდილელს კარგად იცნობდა, იცოდა მისი ვაჟაცობის ამბავი. გიორგი სააკაძეს ლომი ჩრდილელი არავრთხელ უნახავს თავისი სიმამრის - ნუგზარ არაგვის ერისთავის კარზე გამართულ სხვადასხვა ასპარეზოში გამარჯვებული, დედად აუასებდა მას და გვერდიდან არ იშორებდა.

და აი, 1625 წლის ივნისში მდინარე ალგეთის პირას, სოფელ მარაბდის სანახებში მომხდარ დიდ ომში, რომელიც, მეფე-პოეტ არჩილის სიტყვით, „ცის ქვეყნად ჩამოივარდნას უკავდა“, ერთმა სპარსმა გიორგი სააკაძეს თოფით ცხენი მოუკლა. ლომი ჩრდილელმა თვალი აკიდა ამ ამბავს, ცხენდაცხენ ვაპაო მტრის რკალი, ჩამოჭვეითდა და თავი



ვისი ცხენი დიდ მოურავს მიაართავ. გიორგი ცხენს ზედ მოეველო, სპარსი შუბით განემირა, მისი ცხენის სადავე ჩრდილელს მიაწოდა და ორივენი ისევ ბრძოლაში გადაეშენენ.

ძვირად დაუფლად სპარსელებს მარაბდის ისტორიული ბრძოლა, თოთხებით ათასი მომხდური გაწყდა. ქართველებმა ცხრა ათასი მეტროლი დაეკარგეს, მათ შორის ზურაბ ერისთავის ლაშქრიდან - ცხრაასი მეომარი.

მარაბდის ომის შემდეგ ლომი ჩრდილელი ოფიციალურ ისტორიულ დოკუმენტებში არსად იხსენიება. ჩანს, ისიც გმირულად დაიღუპა. ლომი ჩრდილელის სახელი და გმირობა უკვდავყო XVII საუკუნის პოეტმა და სახელმწიფო მოღვაწემ იოსებ თბილელმა თავის პოემა „ღიდმოურავიანი“.

ჩრდილელთა შთამომავლობა დღესაც მოსახლეობს საქართველოში, დუშეთის რაიონში, ბაზალეთის ტბის მახლობლად, სოფელ ჩრდილელი-ანთკარში. ჩრდილელთა გვარეულობის შტო თბილისსა და გორსაც გადასწვდენია.

პაპა ვანსაძე

პაპა ვანსაძე XVIII საუკუნის ქართველ სახალხო გმირთა გუნდს მიეკუთვნება. იგი კახეთის სოფელ ვანსაძიანში დაიბადა. მის მამა-პაპა თაბატბაძის უსახელებიათ თავი სამშობლოს თავისუფლებისათვის ბრძოლაში. პაპა ვანსაძე ბებურ ვანსაძის შვილი იყო. გმირული სურსკვეთებით აღსავსე ჰაზუკი მეფე ერეკლეს ლაშქარში შევიდა და მალე თავიც გამოიჩინა. მეფემ დაიასლოვა ეს ერთობ გულადი და მისერსებელი მებრძოლი და თავის პირად რაზმში ჩარიცხა. პაპამ ყიზილბაშთა, თურქთა თუ ლეკთა წინააღმდეგ გამართულ მრავალ ბრძოლაში მიიღო მონაწილეობა და არც ერთხელ არ დამარცხებულა.

და აი, ერთხელაც მეფე ერეკლემ ლაშქარში ბრძანა: ლეკთა ბრძოლაში შემოჭრილიყვნენ და გადადგმა მხარე აობრებდნენ. მეფის ჯარმა ალაზანი გადალახა და გალმა გავიდა. ლეკთა ლაშქარი მოულოდნელად ეკვეთა კახთა რაზმებს და ზარალიც მიაყენა. მეფის ბრძანებით ჯარმა უკან დაიხია და ალაზანს მიადგა. თავი იჩინა უწყნარიგობამ. მეფე ცხენით ალაზანში გადავიდა. ის იყო, ლეკებიც მიადგნენ მდინარეს, შეიძირვა კახი წყალში შეიჭრა და

მეფესა და მის ცხენს ეჭვიდებოდნენ. თითქოს გარდუვალი ჩანდა მეფის ტყვედ ჩაგარდნა ან სიკვდილი, რომ საიდნარად ვაჩნდა პაპა ვაჩნაძე, რომელსაც მდინარეშივე აკაფა მტერი და მეფე სიფათისაგან იხსნა. ერეკლემ მდინარე გატურა და მეორე ნაპირზე გავიდა, პაპა ვაჩნაძე უკან მიჰყვა და გვერდიდან აღარ მოსცილებია.

1769 წლის გაზაფხულზე ხუნძახის მფლობელი მეუღლი თავისი ლაშქრით, აჯი-ჩალაბის შვილებისა და ჭარულ ლეკთა რაზმებით ყვარულს შეესია. ხალხი ყვარლის ციხეში შეიხიზნა. მტერმა ციხე აღდგაში მოაქცია. სრული ოცდარვა დღის განმავლობაში მტერს იერიში იერიშზე მიჰქონდა, მაგრამ ციხე ვერა და ვერ გატეხა, ხალხი ვერ დაიმორჩილა. მეციხოვნენი გამირულად უმკლავდებოდნენ მოძალბეული მტრის შემოტევას. მალე ალაშქმეორტყემულთ ტყვია-წამალი შემოაკლდათ. ცოტაც და, ციხე-სიმაგრე უნდა დაეშეშულიყო. ეს შეიძოცო ერეკლემ. ბეძინა, მოეხმოთ პაპა ვაჩნაძე გმირი უმაღ ესხლა. გმირო ვაჩნაძე! გაუძებ რაზმს, — უბრძანა

მეფემ, — უნდა გაარღვიო ალყა და მეციხოვნეთ ტყვია-წამალი და საგზალი მიამშველო. შენ გეხსლება სოლომონ მდივნიშვილი თავისი რაზმით, რაზმი ქართლიდან. აბა, შენ იცი და შენმა ვაჟაკებომა!"

— ფიქრი ნუ გაქვს, დიდო მეფეო, ბრძანება აღსრულებმა! — მოასუნდა პაპა ვაჩნაძემ და თადარიგს შეუდგა. მეფის ბრძანებისამებრ, შედგა ორი რაზმი პაპა ვაჩნაძის მეთაურობით. ას მებრძოლს აჰკიდეს



ტყვია- წამალი და საგზალი. ღამით რაზმელები გმირულად ეკვეთნენ მოალყე ლეკებს, ხმაღლანხმად გაი-

კაფეს გზა და ციხე-სიმაგრეში შევიდნენ. მეციხოვნეებმა ძალი მოიციეს, გახსნედნენ, უფრო მედგრად უმკლავდებოდნენ მტრის ბრძანებებს. ერეკლემ ხერხი იხმარა: რამდენიმე თავისი რაზმი ჭარის ლეკთა სოფლებს გაუსია. მტრის ბანაკში ხმა დაიარსა, მეფე ერეკლემ ჭარზე გაილაშქრაო. ამის გაგონებისთანავე უკრულ ლეკთა რაზმები აიშალნენ და თან გაიძახოდნენ: „ჩვენ აქ უბრალოდ ერთ ციხეზე ვიღლებით და ჩვენს სახლებს კახთ ბატონი აოხრებსო". ჭარელები ციხეს გაეცაღნენ. დამარცხდა ხუნძახის ბატონი და სირცხვილენული გაეცალა ყვარლის ციხეს.

მეფემ დიდად დაუმალდა პაპა ვაჩნაძეს, სამეფო სიგელი უბოძა.

გმირი მამულიშვილი ამის შემდეგაც ტოლს არავის უღებდა მშობლიური ქვეყნის დაცვისათვის ბრძოლაში. ვახანან სიდაშონიძე



საქართველოს ეროვნული ფრონტი

ქვს. ასე რომ ეს ინსტრუმენტი მხოლოდ რეპრესიული პოლიტიკის გამოხატვაა, რაც საერთოდ ახასიათებს ინდივიდუალურ მეტოქეობას.

მოდერნიზმი

მოდერნიზმი საქართველოს დასაბუთებულად ახლა სულ უფრო სწრაფად ხმარობენ მთავარნი. ზემოთ კონსტრუქტორმა ვლადიმერ შადურაძემ შექმნა ახალი მინი-ტრაქტორი, რომლის ზომა 1200x800 მმ-ია. წონა კი 110 კგ. ამჟამად კონსტრუქტორი ახალი მინი-ავტობუსის შექმნაზე მუშაობს, რომელიც მოსს ფერდობებზე გამოიყენება.

დინოზავრების იხსნა

მომხდელი დაუდგა ნოე-იოანეს საბუნებისმეტყველო ინსტიტუტის მეშვეობით საბუნებო მეცნიერების ფრონტის შემდგომი დარღვევის მცდელობისაგან — ერთი წუთისთვის დროს საბუნებისმეტყველო ინსტიტუტის თანხლებით დასწავლდა. სწორედ აქ აღმოჩნდა — არაფერი გამოვიდა. სწორედ აქ აღმოჩნდა — არაფერი გამოვიდა. სწორედ აქ აღმოჩნდა — არაფერი გამოვიდა. სწორედ აქ აღმოჩნდა — არაფერი გამოვიდა.

ნოე-იოანეს ფრონტი „ტარანასისთვის“ შეუდგენს დინოზავრთა ძველების დედობიკატები შეუდგენს, შემდეგ კი შეეცაობა უფრო მეტი. მაღალი მფლობელთა ისინი თავისი ვიტრინების გასაფორმებლად შეიძინა.

ამ პალინტოლოგიურმა სატყუარამ შეიძლება ისეთი მასა მოიხილა, რომ ხევა საეკონომიკური ფორმების გადამყვანების მათი შექმნა. ახლა მუშაობის აღმინისტრაციის პოლიტიკურად შეხუტუბის მომავალს.



ინდივიდუალური მფლობელობის ინსტიტუტის „წამალი“ შედგება ძალიან გრძელი ლერწმის სტრუქტურისაგან, რომელიც ერთი კონკრეტული და უზარმაზარ ხალხის მოვალეობებს. საერთო, რომელიც გაერკვეტილია სამხრეთ ამერიკის ზოგიერთი რაიონში. მუსიკალური ნიჭის გარდა მათთვის შესაფერ კანკინილიანად, რადგან მასზე ლეკთა რომ შედლო, მშობლიური ფილმები უნდა გამოდეს. თითოეული სტუდის თავისებური უფროაღმა



ზაფხუნა

მღრღნელების ჩივის ეს წარმოადგენელი ზაფხუნსებოა ოქახს ეკუთვნის. ამ ოქახის სხვა სახეობების წარმოადგენლებთან შედარებით ამიერკავკასიური ზაფხუნა უფრო მცირე ზომისაა, მისი სხეულის სიგრძე დაახლოებით 180 მმ-ია, კულის — 89. ზურგი მოყვითალო-მურა ფერისა აქვს. მუცელი — მირუხო, წინა ფეხებს შორის აქვს შავი ლქა.

ამიერკავკასიური ზაფხუნა გავრცელებულია ბალკანეთის ნახევარკუნძულის სამხრეთ ნაწილში, რუმინეთში, ბულგარეთში, მცირე აზიაში, სამხრეთ-დასავლეთ ირანში, ამა-

ქართლსა და კახეთში, შირაქის ზეგანზე. ამ მღრღნელის ადგილსამყოფელი დაკავშირებულია ქსეროზოიდულ ლანდშაფტებთან, რომელთათვისაც დამახასიათებელია მშრალი

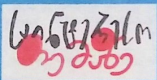
დღვა დაშეშავებულ ნაკვეთებზე, იყვებნა ძირითადად მარცხოვანი მცენარეების ტყე-სებში. ჰამს აგრეთვე შეეხარება მწვანე ნარწლებს და ტუბერებს. ამიერკავკასიური ზაფხუნა წელიწადში ორჯერ მრავლდება, შობს 4-20-მდე ნაშიერს. ზამთრის ძილქმუნს ეძღვება ოქტომბრიდან იღვიძებებს ადრე გაზაფხულზე. სორიებს ოხრის საკვალად ღრმად, დაახლოებით 2-მეტრამდე. ამიერკავკასიის ზაფხუნს კონკურენტები მასთან შობამდრე მღრღნელები არიან. მისი მტრებიდან კი შეიძლება დაასახელო მელა, დედოფალა, გარეული კატა, გორჯა, ველის გველგელა, მტამხაბელი ფრინველები და სხვ.



ერკავკასიაში. საქართველოში გვხვდება ჩავახეთის ზეგანზე.

კლიმატი. იგი ერიდება ტენიან ადგილებს და ხშირად სახლ-

ამიერკავკასიური ზაფხუნს საქართველოში გადაშენება ეწეუტრება, მისი რიცხოვნობის შემცირების მიზნად მისი გავრცელების ადგილების ინტენსიურ სასოფლო-სამეურნეო ათვისებას მიიჩნევენ. ამიერკავკასიური ზაფხუნა ტყეობას ადვილად იშუება და კოლდევს ადგილდება, იგი ბინებშიც მუკავი მოყვარულეებს.



ამბანოების რეკონსტრუქცია

ცხოვლებსა და საინფორმაციო ცენტრის აღმართის ისეთ საიყარ მავალითებს ევლებით, კაცს დეკრება გავიჭირდება. ჩამოვლილი ზოგიერთ მთავანს: ინდურ ობობას შეუძლია საყვების გარეშე გაძლიოს 16 წელი. ნიუ-იორკის ზოობარკში მასჩინებულა გველმა, რომელსაც საყვების მიწოდება შეუწყობდა, 2 წელი იცოცხლა. ქალღებში შემოხილას რეკონსტრუქცია 117 დღე-ღამეა.

ამერიკელმა ექიმის, ბერტრეტ შედტონის ერთ-ერთმა პაციენტმა 80 დღე იმამშინდა. 1821 წელს ერთმა ფრანგმა, რომელსაც თავის მუკვლა ვალანჯუტა უკმელო-სმე-

ლად 17 დღე-ღამე იცოცხლა. უჩაივს შეუძლია წაუღა არ ღალიოს ნახევარი წლის განმავლობაში. ახლებს მიაგრებულზე დაახლოებით 12 ჰილაინს ადამიანი ცხოვრობს ზღვის დონედან 2-5 ათასი მეტრის სიმაღლეზე, ხოლო მთაბაღს მთებში არის ერთი სოფელი, რომელიც ზღვის დონედან 7 ათასი მეტრის სიმაღლეზე მდებარეობს. ერთმა მუვიზიანმა სასუნეთი აპარატის გამოყენებ 18 წუთი და 42.5 წამი დასკო წაუღაქმე.

1948 წელს 87 წლის სპორტსმენმა ევგ მათილმა ოცადინე 106 მეტრ სიღრმეზე ჩავივინა (სასუნეთი აპარატის ვარეში). შედეგად აღიქმა კლერმა კი აცვლანდით 80ს მეტრ სიღრმეს მიაღწია. ერთ-ერთმა საქვეთა აღმინისტრმა, რომელიც სიმაღლის მწვერვალების დასაშტრავად ემუშავებოდა ბაროკამერაში 11 ათასი მეტრის „სიმაღლეზე“ გაძლი მოვიდა 10 წუთი.

გამოჩინებულ მართონულ მორბენალთა ცხიბინტელ ტემპერატურა ღისტანების ბოლის პულს 42-44 გრადუსამდე იწივს ხოლმე. შინს დაყროხის ტემპერატურა კი-

დღე უფრო მეტია — 46-47 გრადუსი. მედიცინაში ასეთი ფაქტიცა ცნობილი: ერთ მარტს, რომელსაც ისტერიის შეტევა დაეწიარა, სხეულს ტემპერატურა 50 გრადუსზე (I) აწვიდა.

ადამიანს ზოგჯერ წარმოუდგენლად მაღალი ტემპერატურის ატანა შეუძლია. ცნობილია შემთხვევები, როცა ოსტატები ფიფქების ვაზისწყავა დღემელი 20-მს წუთის დამოფდენგ ხოლმე — იქ კი ამ ღროს ტემპერატურა ხშირად 176 გრადუსს აღწევდა.

პაქტერიის სპორების 160-180 გრადუსამდე გაფურებას იტანენ ლოკოცინა შეიძლება გავაცოცხლოთ მინს 120 გრადუსის პირობებში ხანგრძლივი კულტურის შენდვაც კი. ადამიანის სხეულიც ცალკეული უჯრედები (მაგალითად, სისხლისა) ცხოველ-მყოფელობას მუღენ 196 გრადუსის ღროსაც კი ინარჩუნებენ.

ნავარჯიშევი სპორტსმენის პულისის ხის შირის კრიტიკული დონე წუთში 250 დარტყმა (ნორმალურად ითვლება 80 დარტყმა).

მურხანი „ნაშაპ ი ძიწა“



● ცხელი წელით ხაზეთ კანისტრას შეუძლია დღემდის მაგივრობა გაუწიოს ავტორიტეტებს, რომლებიც ცივ ღამეს მანქანაში ან კარავში ატარებენ. მისი სიბოი სავსებით საკმარისია მთელი დამის განაწილებოში.

● აიღე ალუმინის კუბოვანა, ვაუკეთე მერცხლის კედლები განკუთვნილი, კედლის მიამაგრე და ინსტრუმენტების შესახებ მოქმედებოშია მზად გეყენება.

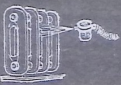
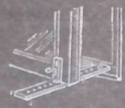
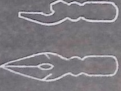
● თუ პაწია ხრახნებისთვის საჭირო ხრახნისი არა გაქვს, მისი შევირობის გარეშე შეუძლია ჩვეულებრივ სამონტაჟო კლასს ჩამოტეხე მას ნაწილი, წერი წაუღებო, კალმისთვის წაშალო და ხრახნისი მზად გეყენება.

● დია ფაწის რამ მოელოდნელიდ შეიკრიბებო ქაჩის ან მიაქანოში, ხის ან ქალატხის ნახტებშიაი თამას გამოიყენე ნახტები შეიკრიბების დამატრის უნდა იყოს. თამას ფაწის ჩამოს სველით მიამაგრე.

● თუ ხის პატარა ძეგლებს პირილინის ზოდ ვადაკრავ, იგი შეგიწევრად გაწევს ჩაჩრისხს მაგივრობას.

● თუ სასიფლი-საბურნი აპარებში მუშაობა გეყარს, უფროდ მოგწევრებს მის შესახებად განყოფილი ეს უმარტავის მოქმედებოშია: ორი ხის (ან მათეოდის) სამკუთხედი, რომლებიც საკუთნის კედლეზე მიამაგრებულნი.

● მტრისხან რადიატორებს განწმენა შეგიძლია პულვერიატორით, რომელიც მტერისხარტის კომპლექტში შედის. ვიდრე რადიატორის წყლისა და მტრის ჯავლს მოუშვებდი, კვეთ აუცილებლად ალო დღედი.



მისხელი სერვისის ძე გორბაჩოვი	1
საინფორმაციო ცნობა საბჭოთა კავშირის	2
კომუნისტური პარტიის ცენტრალური	3
კომიტეტის პლენუმის შესახებ	2
5. ხარაშვილი — გამარჯობა, ფესტივალი (ნარკვევი)	3
6. ჩეკურიშვილი — ფილი პაპას სიზმარი (მოთხრობა, ვაგრელები)	6
7. ცაგარელი — სამოთხეობა გმირული და სასაბიო პროფესია (ნარკვევი)	12
8. კიხიანი — ლექსები	15
9. ჩხეტიანი — ლექსები	15
10. ხაბლაშვილი — ლექსები	15
11. ჭუმბურიძე — პოეტი და მოქალაქე (წერილი)	16
12. დედგარიანი — დღიად ბაბო (მოთხრობა)	18
13. კალანდარიშვილი — ელენე ციმაძე (წერილი)	21
კოტონი	22
14. ცხოვრი იუმორი	22
15. არს. ვეჯეგორი — ქალისწერი დიდიგორის წერილი ანუ ბეგრები ბუნებაში და სენის ესტეტკა (წერილი, დასასრული)	24
16. გ. ბარქაძე — რადიოსპორტი (წერილი)	25
აბოსი	26
17. სიღამონიძე — ლომი ჩრდილული; პაპა ვანაძე (წერილი)	28
18. ქალისწერი სარკე	29
19. ლატერ ნოლი — გერპარდის სიზმარი (იუმორისტკა)	30
20. სახალისო ფიზიკა	30
21. ბუნების კარი	31
ცხრეკლი	გარეკ.
ჩვენი საგამოყენო დარბაზი	გარეკ. 4

გარეკანის 1-ლი ვერდიის მხატვრობა პაპაი თეზუპინის.

მოთავა რედაქტორი ბაზულია შელია

საქმიანი კლავია: ნუზარ აზნაზაბა, ზარა გომეზაძე, ანთონი პირამინაძე, ღლით ვალაპორბა, ბიონი თომანიშვილი (მხატვარი-რედაქტორი), ბიონი ქლიმაძე, გომეზა ლარიანიშვილი, ნოლია ზამანაძე, სიმონ ზამორანიძე (პეგ. მდინა), ლინა შვირული, ზარა ვარიამაზაშვილი, ზარა ბაზუარიძე.

საქმიანელოს კ ცესი გამოცემლობის ტკამა. 380098, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

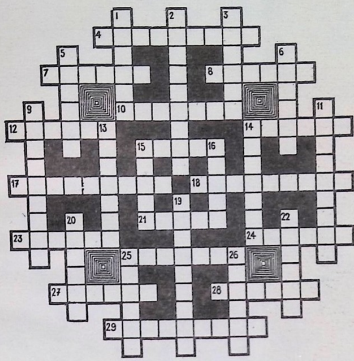
რედაქციის მისამართი: 380098, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონი: მოთავა რედაქტორის — 98-97-05, 98-31-81, პ. მგ. მდინა — 98-97-08, 98-58-05, განყოფილების — 98-97-05, 98-97-01. გადგება ასევე 85. 01. 85 წ., ხელმოწერილია დასახელებად 22. 08. 85 წ., ქალაქის ფორმატი 80×90¹/₂. ფიკური ნახტი ფრატული 4. საარტეო-საგამოყენელო თამაი 5,85, შეკ. № 217. ტირეი 157. 000 ეგ., უე 05105.

თბილისში მსოფრტე ატორებს ასახე წერილობითი რ ეცნებებო.

«Пионери», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.

Адрес редакции: 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60×90¹/₂, учетн.-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 157 000 экз. Цена 20 коп.

თარგუმად: 4. ხელოვნ- მოდელი, რისაზე შემცირებუ- ში ზომის ნიმუში: 15. იაპო-



ქი: 8. პატარა უსოი; 10. მკე- ნის ქალაქი; 17. ვაზის ჩიხი; ვრეიტყველი; 12. ზუქი; 14. 18. ქართული მწერალი; 21.

აზიის სახელმწიფო; 23. პომე- როსის პომე; 24. მერქიანი მცენარე; 25. იატაკე დასა- ვები პატარა ფორმის ფიტრე- ბი; 27. საკონდიტრო ნაწარმი; 28. დასავლეთ საქართველოს ძველი სახელწოდება; 29. ინგ- ლისის ქალაქი.

შეპულად: 1. სოფელი ახ- მეტის რაიონში; 2. თეორო- ული მექანიკის დარგი; 3. ს. შანშიაშვილის პიესა; 5. შუ სანახალ გადაღებული რამ; 6. კონტინენტი; 9. შრავალ- კუთხედის ორი არამოქმედევი კუთხედების შემაერთებული ხა- ზი; 11. ამა თუ იმ დაავადე- ბის გამომწვევი მიზეზები; 13. ჩაიუსტის ოქარი; 14. სახა ზრო ფასი; 15. ჭაობის მცე ნარეების ლპობის შედეგად წარმოქმნილი მცირეი მახა — საწვავი; 16. ვაზი; 19. კანადის ქალაქი; 20. ზეტზე გასაბმე- ლი საწალი; 22. მონღოებმა მხიარული განწოხილებამ; 25. ერთი ხელი თამაში; 26. ქარ- თვლთა ერთ-ერთი ტომის წარმომადგენელი.

შეადგინა უ. მაზარიძე



შ ა რ ა დ ე ბ ი

ვისი სახელიც შარადის ნაწილი გახლავთ პირველი, „გამზრდელის“ ექრსონაია, ვეცაყი ვასაკირველი. მესამე მუსიკალური ზგერა დასკენისთვის იქმარებს, იმ წარტაყ ქალაქს მზე და ზღვა ეილერსება ცისმარე.

მიჯნას კიდე რა ჰქვია, თუკი იგი, ყმარველო, თანმზრეანი მიერე უნდა ჩამოიკოლო. — შიგ ბარაქა ტრაილებს, მოსავალი დლია, მარგალიტის მტევენები ვაზზე უხეღ ჰყოლია.

შ. ამირანაშვილი

გ ა მ ო მ ა ნ ა მ ე ბ ი

ტაყ-ტაყ, ზეყ-ზეყ. ქილის ვასწერე დღას ურიცხვი ქარისკაცი. უმომრალი მდგარი მწკრივი სიყრცეს ვასქტერს არწვივი. რომ ეტყვიან პირველს რასმე, წამში იეზებს მეთასებ.

ტანე უგრძესი — კული და თაყვე დილი — პირი... მტაცებელია, მაგრამ მსხვერპლს როცა ულამავეს, ტრის.

ნავს ვევაჯრ — ნავი არა ვარ, უგრძელს ვეკამ — ჩიტი არა ვარ, რაც ამ უგრძელში წვერია; მე არალ მინლა, თქვერია.

მოუსვენრად, როგორც მკო, უჩინბოდ და უილაქნოდ, წინ — ცხერწამსაველებელი, უკან — ზონარგამომბული, ხან შონიზა, ხან მფუნინავი მიდი-შოდის ერთი ნავი.

უცნარე რამის შემძლე მუჯას უსულუ თანაშემწე (არ ვევიწიოთ არაყები): თუკი ჩემი ოქნა ნენბა, ინიც მელაპარაკება და მეც ველაპარაკები.

ერთმა მილის ნაქერმა (ყერ ვისხეობს, რა ჰქვია) იტყვა ამ ლითონის სიტყვა გამოაუტყვია.

უწენარი და მშვიდია, არა — ავი და მავნე. რძე ვასვა, მწვალი ვაგამა, ტანზეც ჩავავა მავნე.

ვერ უუარები ფოლადის ხარს? — გზაზე შეხვდა ერთი გორა, აბღუღღლა, დატბაყ და მიწასთან გაასწორა.

ნ. პარიძი

ა მ ო მ ა ნ ა მ ე ბ ა

საათი ყოველ ნახევარ საა- თში რტყავს. თუ წუთების მარეწენელი გ-ზე დღას, საა- თი ერთხელ რტყავს, ხოლო თუ 12-ზეა, მაშინ იმღენქერ რტყავს, რომელი საათიცაა. რა დრს ურეწენბა საა- თი, თუ სამეგრევე, თანამი- დღვრობით, თითოქერ დარე- კა?

რ. თამარაძი

პ ა ს უ ბ ი № 2-ში მოთვასკულ „ხსარქილქველზა“

ტ რ ო ს ვ ო რ დ ი

თარგუმად: 8. ფარა- ქა; 7. კარაქი; 9. რისტერი; 9. იაპონია; 10. ვირჩა; 13. გალია; 15. გრინი; 17. ტრიბუ- ნი; 18. კადრისი; 19. თიბე; 21. ავაზ; 23. ირანი; 25. გე- როსი; 27. გუდაუთა; 28. არ- მანი; 29. „სინაფი“.

შეპულად: 1. ყაზახი; 2. შარტი; 3. მატროსი; 4. რკუ- ნა; 5. აქლემი; 11. რადიოლი; 12. ასტროტი; 13. ვიადარი; 13. დღიანი; 15. ვიადრე; 16. „ისტარ“; 20. იორდანე; 22. ვაბარი; 24. ბადავი; 25. ვოფი; 26. ირანი.

გ ა მ ო მ ა ნ ა მ ე ბ ი

შვიდ და მიშპარა, მიმომლა, პარანამბი, კვრდ- ღელე.

შ ა რ ა დ ე ბ ი

0 + 60 = 30 = 60-ში, ურმეი ზუ + ჯი = ზუჯი.



პეტრე პაულ რუბენსი „კაპერისტი ქალის პორტრეტი“.

ანტურენი დამსახურებულად ითვლება ევროპის ერთ-ერთ ყველაზე მოწიბლად ქალკად. და მინც, მთავარი, რამაც მას სახელი გაუთქვა, ისაა, რომ იგი პეტრე პაულ რუბენსის, XVII საუკუნის ერთ-ერთი უნიჭიერესი მხატვრისა და უსაღეს პირიყვნის სამ. შობილა. რუბენსმა განაწლო ცხოვრების ვასოცარი გზა. სამ. შობილიდან დევნილი პროტესტანტის ოჯახში დაბადებულმა, შესანიშნავი ნიჭის წყალობით მიად. წია ყველაფერს, რაზეც კი შეეძლო ეცდებოდა — საქვეყნო აღიარებას, სიმდიდრეს.

რუბენსი ბუნებამ საოცრად შრეკავშირები ნიჭით დააქადლივა. ამას თან დაერთო მისი შუადარბებელი შრომისმოყვარეობა, და აი შედეგით: იგი იყო არა მარტო გენიალური მხატვარი, არა-

მედ სახელგანთქმული დიპლომატი, ანტურერი მითოლოგიის, ლიტერატურის და ხელოვნების მეცნიე, თავისუფლად ფლობდა შვიდ ენას. იყო უგანათლებლესი ჰუმანიისტი და ღრმად ერულირებული მეცნიერი. და მინც მთავარი მისთვის იყო ხელოვნება.

ინგლისში მისი ელჩად ყოფნის დროს ერთ-ერთმა წარჩინებულმა დიდგვაროვანმა რუბენსი ფუნქციონელი მოლობერთან მდგომი დაინება და იტობა: „ბატონი ელირი ფერწერით ერთობაქ“ რუბენსმა უპასუხა: „პირიყით, ეს მხატვარი ერთობა ბანდახან ელის რელიოზი“.

რუბენსი მუშაობდა ძალზე ბევრს, გატაცებით და ნაყოფირად. მწიდა მოწოდებურ ტილოებს მითოლოგიურ, ისტორი-

ულ და ბიბლიურ სიუეტებზე, ნადირობის სცენებს, სივსაებს, პორტრეტებს და ავტოპორტრეტებს. ცხალია, რუბენსს, გენიალურ და სახელგანთქმულ მხატვარს, პორტრეტებს უკეთაოდენ შედეგები, მინისტრები, ეკლესიის მესვეურნი, მხედართმთავრები. მატარამ პარადული ნაშედეგები. ზე ბევრად უფრო მიწოდებლია ის არაოციციადური, შინაურული იერის სურათები, რომლებზეც ასახული არიან მხატვრის მეგობრები და ოჯახის წევრები.

სიცოცხლის სწიქით არის გამთბარი რუბენსის ერთ-ერთი საუკეთესო მწილილა „კაპერისტი ქალის პორტრეტი“. ეს ინფინტა მასებლას სტეფანია. ვანდუციებით, მხატვარმა თავისი აღრი გარდაცვლილი ქალიშვილის ორიული დაბატა. სურათი მკვეთრად განსხვავდება რუბენსის იმ ტი-

ლოებისაგან, სადაც, მაქედნე მწართული ფიგურები ძვირფას ქსოვილია უნე ნაიჭებში, ნარინარი შექმნენსა და ძვირფასეულობათა თვალისმომერელ ელვარებაში იყარება. ეს პორტრეტი ერთ-ერთი ყველაზე თაშეყავებულ, თბილი და უსუალია. მუქ, მწელი ფონზე ოქროსფერი ნათელი სხივებით შოფენილი ქალიშვილის სახე მარნენე იყარობს მნახელების ურყადლებას. მისი შავი, სხდა კანა და ფსუვა თიერი საყელი უდიდესი ოსტატობით არის დაწერილი. მატარამ მთავარი მინც სახე, ახალგაზრდა და მწენიერი, ეცესილფერი, აღვალავ ჩამოშლილი თმა და ქთქთა თიერი საყელი კიდვე უფრო მკვიდოდ გამოყოფს მას მწელი სივციდან. დიდი მონაცრისფერი თვლები თამაშად და კეთილურად იმზირებია, სახეზე ბაეც კი სულ ოდნე იღიშება, მატარამ რა სიცოცხლის ბაღისი და მიწოდებლობა ამ დიდიმალ მალად, ფარო შუბლ და ნახლად მარლად ქთუთობე კიდვე უფრო კეთილურსა და დაბეწვლს ხდის ამ მოწიბლად სახეს. განსაკუთრებულ ოსტატობიანა დაწერილი რხილა და მწინაწარ საღაფიფერი კანა — მარგალიტივით თბილი და ბრლივით გამქვირავდ, იგი თითქმის ოქროსფერ შექს ასხავებს. მატარამ, მრგვალი საურის ცნებით ემბანება ქალიშვილის ნათელი თვლების ელვარებას.

უჩაქს ყოველ მსუბუქსა და ზუტე მონაშში თიროს სიცოცხლედ, ყველაფერი უსულო და ღრმა გრწობიითაა გამოხარო.

რუბენსი შესანიშნავად ახერხებს, როგორც ქალიშვილის განწყობის გასწავს, ასევე უფრწურული დამოშავების უნაღესი დონას ჩვეუნებას.

ამ შესანიშნავ პორტრეტს განსაკუთრებულად ადვილი უწიარებს რუბენსის შემოქმედებაში. ტუთილად ბომ არ ეტუნება და XIX საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი ფრანგი მხატვარი დიდაკარო ახალგაზრდა მანეს: „უნდა უსურროთ რუბენსს, უნდა განიშეყვლით რუბენსით, უნდა ხატოთ რუბენსის ასლები, რადგანაც რუბენსი დღერთია“.

თეიმ ჯალღანბანი,
ხელოვნებათმცოდნე